Leto LXIV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v soboto, 29. avgusta 1936 | Štev. 197 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Kako je prišlo tako daleč

Grozna so poročila, ki že nekaj tednov pretresajo svet o divjanju državljanske vojne v Španiji. Toda vse kaže, da se je najhujši srd podivjanih množic razlil na katoliško cerkev, njene ustanove in njene služabnike. Španski katolicizem mora trpeti strašno preganjanje, ki je eno najhujših, kar jih je katoliška Cerkev doživela v našem stoletju. Na stotine cerkva in samostanov ter cerkvenih ustanov je požganih. Uničene so prekrasne, častitljive umetnine, ki so skozi stoletja bile predmet občudovanja, ki so tako rekoč prešle v kulturno last vsega sveta. V nepojmljivi besnosti, ki jo stopnjuje še hujskanje iz Moskve, je bilo pomorjenih stotine duhovnikov, redovnikov in redovnic na tako grozen način in pod tako strahotnimi okoliščinami, da bi poročilom, ki o teh grozodejstvih prihajajo iz Španije, sploh ne mogli verjeti, ko bi ne pričali o njih mnogoštevilni verodostojni očividci, ki nimajo nobenega interesa, da bi lagali ali pretiravali. Tako pripoveduje barcelonski nadškof Rubini, ki se je po čudežnem naključju rešil na inozemsko ladjo, da je v eni noči blagoslovil nad 300 duhovniških trupel, ki so bili v enem samem dnevu le v Barceloni pomorjeni! Mnogi morajo pred svojo smrtjo, in to duhovniki in lajiki, prestati strašne muke, ki si jih le človek, ki je hujši kot zver, v najnižjih globinah svoje pokvarjenosti more izmisliti. Lahko rečemo, da je Cerkev v Španiji vsa oblita s krvjo in močno podobna svojemu božjem Ustanovitelju na krvavem križevem potu. Toda ne le španska Cerkev, ves španski narod je nastopil križev pot, ki bo morda še zelo krvav in morda še zelo dolg.

Mnogi se vsled tega vprašujejo: le kako je moglo priti tako daleč? Kako da se je »najbolj katoliška dežela« in njen narod, ki je sloveč stoletni tvorec krščanske umetnosti in kulture, naenkrat spremenila v krvavo areno, v kateri neusmiljeno divja bratomorno klanje? — Toda ali se nismo na podoben način spraševali ob krvavi revoluciji, ki je objela »sveto Rusijo«? Ali smo se mogli dovolj načuditi nad silovitim preganjanjem katoliške Cerkve v Mehiki pred nekaj leti, ko je svet stoletja živel v prepričanju o živi vernosti mehiškega ljudstva, ki se zbira okrog svojih čudežnih Marijinih svetišč? Le kako je mogoče, da je prišlo tako daleč? Polagoma smo dobili odgovore. Za »sveto Rusijo« se ne bi čudili, da je kar čez noč postala plen boljševizma brez pravega idejnega odpora, ko bi bolj vpoštevali izrek ruskega misleca Solovjeva, ki je davno pred izbruhom boljševizma označil pravo stanje v svoji domovini. Rekel je: Kar je pri nas v Rusiji dobrega, to se zapre v samostane in se s samostanskimi zidinami loči od ostalega sveta. Kar pa izven ječ preostane lopovov in ničvrednežev, ti pa gredo v politiko, javno upravo in gospodarstvo. Zgodovina je pokazala, da je Solovjev prav gledal. Motil se je zunanji svet, ker je »sveto Rusijo« sodil po številnih samostanih, pri tem pa ni videl, kako v samostane zaprto krščanstvo nima nobenega vpliva več na javno življenje, ki je bilo vsled slabe uprave razmajano in do mozga korumpirano. Zlasti pa se ni posvečalo potrebne pažnje nižjim slojem, ki so skozi stoletja živeli v socialno krivičnih razmerah, ki so životarili v pravi gospodarski sužnjosti, brez da bi se država ali pravoslavje pobrigalo za njih žalostno usodo. Carska oblast kakor ruska pravoslavna Cerkev sta prezrli porod novega socialnega veka, čeprav so ga že davno preje oznanjali plameni podtalne revolucije. Tisti, ki je bil poklican, da oznani pravico in resnico, ni tega storil. Zato je prvi postal žrtev socialne prekucije. — Nekaj prav podobnega je tudi v ozadju protiverskega boja v Mehiki. Tudi tu je bogata cerkvena posest že celo stoletje budila nejevoljo revnega ljudstva. Tudi tu so cerkveni krogi zamudili znamenje časa in niso pravočasno umeli vključiti delovnih mas v cerkveno, versko občestvo. Pozneje so razdelili vse, kar so imeli, toda, tedaj je bila že sila, bilo je prepozno. Srd nahujskanih množic, ki so ga netili razni Callesi, ki imajo v posesti več zemlje kakor kdaj koli Cerkev, — se je ob uri maščevanja razlil nad ubogimi duhovniki in redovniki, ki so bili siromašnejši kot zadnji proletarec. Ti so morali popolnoma nedolžni plačati s svojo krvjo ali prognanstvom neuvidevnost že davnih svojih prednikov.

Isto se je sedaj še enkrat ponovilo v Španiji. Špansko meščanstvo je do zadnjega živelo v razmeroma dobrih gospodarskih prilikah. Toda, pri tem je imelo kaj malo smisla za stiske delavskih slojev. Žal tudi na katoliški strani ni bilo zadostnega razumevanja za socialno pravičnost. Papež Pij XI. se je že po zlomu monarhije ponovno prizadeval, da bi razgibal španski katolicizem v tej smeri. Zopet moramo reči, da se mu žal to ni posrečilo. O socialnih papeških okrožnicah so morda v poedinih krožkih debatirali, niso pa jih sprovedli v življenje, tudi tedaj ne, ko so imeli vsaj deloma v rokah politično oblast. Iz napačnih ozirov do katoliških veleposestnikov niso izvedli prepotrebnih socialnih in agrarnih reform, kar bi edino odgovarjalo socialni pravičnosti in zadovoljilo dve tretjini prebivalstva. Nič tega se ni zgodilo, čeprav je sv. oče španske katoličane prav posebej skušal za socialno delo razgibati (Madridska šola!). Zamudili so vse prilike, ki so se jim nudile, da ustvarijo moderno krščansko socialno državo. Zato so sedaj v nevarnosti, da bodo duhovno in materielno vse izgubili.

Neposredni vzrok revolucionarnega gibanja in protiverskega boja v Rusiji, v Mehiki, v Španiji so kajpada bili agenti revolucije: Lenin, Calles, Largo Caballero..., ki so dvignili delovni proletarijat in ga preje še, kot proti prestolom, pognali proti Cerkvi in njenim ustanovam. Toda, da se je to moglo zgoditi, da so jim množice sledile, je treba bilo mnogo desetletij ali celo stoletij socialnih krivic, ki jih je delala ali pustila delati družba. Razžaljena pravica je v masah ubogih in brezpravnih nakopičila morje sovraštva tako, da je treba le malenkostnega slučaja, da se razlije in potopi v krvi in solzah vse, kamor seže: krive in nedolžne.

V tem smislu lahko smatramo boljševizem za božjo kazen, ki jo Bog pripusti, da udari po družbi, ki v svojem jedru že davno ni več krščanska. Bog noče videza in ga žali, da se pod geslom »krščanskega reda« ali pod frazami »krščansko urejene družbe« gode socialne krivice, ki vpijejo do neba. Popolnoma zmotno je naziranje, da je krščanska misel vedno utelešena nekje na — desnici: gospodarski, socialni- politični... Saj ni res! Živo krščanstvo je tam, kjer je pravičnost in ljubezen v družbi. Predvsem pravičnost! Na to radi pozabljajo razni katoliški desničarski krogi, ki mnogo žrtvujejo v dobrodelne namene in mislijo, da so se z bogato miloščino dovolj oddolžili družbi. Čisto zmotno. Španski samostani so se izživljali v sami dobrodelnosti do ubogih. In vendar se danes kade v razvalinah! Kajti prva in najvažnejša je pravičnost. Kdor njo izpolnjuje, bo izpolnil tudi socialno postavo ljubezni. Žal, da družba, ki po videzu hoče veljati za krščansko, kopiči vedno večje gore socialnih krivic. Na eni strani žive nekaterniki v bajnem razkošju, ki se je nateklo iz tujih žuljev; dnevno lahkomišljeno razmetavajo ogromne vsote, ki bi jih ne, ko bi potekle iz njihovih potnih srag; uničujejo se pridelki, da le cene ostanejo visoko. Po drugi strani pa se za trdo delo družinske očete plačuje z 10, 15 din in še manj... Eni množe milijone in milijarde, množe pa se tudi milijoni stradajočih, ki obupujejo in postajajo — boljševiki. Resnični boljševiki in brezbožneži. Vidimo, da Bog pripušča, da gredo množice povsod tam v komunizem, ki je religija sovraštva, kjer jih krščanska družba ni znala ogreti in pridobiti z deli krščanske pravičnosti in ljubezni. Razkristjanjene in z materializmom prepojene mase postanejo potem bič, ki trebi z površja zemlje krščanskega imena nevredno družbo. Sicer jih komunizem tudi ne bo osrečil. Zdi se pa, da ljudje lažje prenašajo krivično izenačenje v skupni bedi, kakor pa krivično socialno neenakost.

S tem je pa tudi že dan odgovor na drugo vprašanje, ki si ga v naših dneh mnogi zastavljajo: Ali bi tudi pri nas bilo kaj takega mogoče, kar se godi v Španiji? Na to je samo eno mogoče odgovoriti: pri nas in kjerkoli na zemlji bi se španski dogodki mogli ponoviti enako silovito in enako krvavo. Zbesnele ljudske mase morejo povsod postati hujše kot zveri. Toda tega ne omenjamo, kakor da bi nam pretila podobna socialna in politična revolucija. Naše socialne razmere so tudi povsem drugačne, kakor pa so bile v do zadnjega časa povsem fevdalni Španiji. Tudi se naša Cerkev prav dobro zaveda, da ne nosijo plamena božje resnice vedno baš tisti v rokah, ki sicer tvorijo tako imenovano elito družbe. Vendar pa bi se morali mi vsi skupaj še bolj zavedati, da imajo socialne revolucije svoj poglavitni vzrok v socialnih krivicah. Iz tega spoznanja bi bilo treba voditi vse spospodarsko, socialno in politično delo, pa bi v družbi kmalu bilo boljše in brez nevarnosti za krvave prekucije.

drin.

Tajnost Schachtovega obiska

Hitlerjev odposlanec je bil od g. Bluma kar očaran
Komunisti pa so čisto iz sebe

Pariz, 28. avg. Medtem, ko so do včeraj v pariških političnih krogih ni govorilo o ničemer drugem, kakor o krvavi državljanski vojni v Španiji, je sedaj edini predmet razgovorov bivanje dr. Schachta v francoski prestolici. Francoska publika se pravzaprav še ni orijentirala v tej zadevi, ki je vsekakor zelo važnega značaja, **ker je to prvič, da se hitlerjevska Nemčija direktno razgovarja s Francijo ljudske fronte, ki jo predstavljajo kot nespravljivo sovražnico nemškega fašizma.** Zlasti so razburjeni komunisti, ki so dozdaj živeli v trdnem prepričanju, da francosko politiko delajo oni in ne g. Blum. Njihovo glavno glasilo »Humanité«, ki je dozdaj bilo internacionalistično na zadnjo potenco in je zasramovalo vsa domovinska, nacionalna in tradicionalna čustva, se sedaj predstavlja kot edini pravi patriotični organ Francije, ki brani nacionalne svetinje francoskega naroda pred nemško nevarnostjo.

„Humanité" se razburja - g. Blum molči

»Humanité« trdi, da je prišel dr. Schacht v Francijo, da tudi tukaj organizira protisovjetsko kampanjo, **kakor jo je že organiziral v osrednji Evropi, kjer mu je uspelo, da je veliko režimov pod vpilvom antikomunističnega besa obrnila Franciji hrbet, ali pa se zelo omajalo v svojem prijateljstvu do Francije.** Ako bi se Francija udala Hitlerjevim vabam, bi izročila Češkoslovaško nemški invaziji, bi žrtvovala Poljsko, pustila Španijo propasti v ognju in krvi, katero preliva reakcija, in bi predvsem morala raztrgati pakt z Rusijo. In četudi bi bil dr. Schacht prišel v Francijo samo po posojilo, bi mu morala Francija ljudske fronte kategorično odgovoriti, da ne dá Nemčiji niti beliča, ker Nemčija rabi francoski denar za to, da se oboroži proti Franciji in njeni zaveznici Rusiji.

Vladni listi zaenkrat na te napade svojih najbolj levih zaveznikov ničesar ne odgovarjajo. Desničarski listi pa zaenkrat pravijo samo to, **da se Francija ne sme spuščati v kakšna pogajanja ali kompromise z Nemčijo brez sodelovanja Anglije.** V ostalem pa se pisanju desničarskih listov pozna, da jih lomi zavist, ker so naenkrat komunisti postali še bolj patriotični nego francoski rojalisti in monarhisti...

G. Schacht sam, ki je znan kot človek, ki zna politične namene izvrstno zakrivati za gospodarsko krinko, je od svojega obiska pri g. Blumu in njegovih tovariših kar očaran. Dejal je: »Imel sem veliko čast in prijetnost, da sem se seznanil z Leonom Blumom in z več francoskimi ministri. V svojih razgovorih z njimi, naj so že bili tehničnega ali splošnega značaja, sem imel vtis, da imam opravka z možmi, ki imajo odkritosrčne namene, da se pomenimo in sporazumemo. Vsa atmosfera, v kateri sem bival, bodisi v francoski banki, bodisi na nemškem poslaništvu, je bila prisrčna in prijetna.«

Zanimivo je tudi, da Herriotovo glasilo »Erre Nouvelle« v svojih pogledih na notranjo in na zunanjo politiko čedalje bolj oddaljuje od svojih zaveznikov na komunistični levici.

Govorilo se je o politiki!

Pariz, 25. avg. c. Danes opoldne je dr. Schacht znova obiskal Bluma in ostal z njim nad eno uro v razgovoru. Ko je odhajal od Bluma, je rekel na vprašanje časnikarjev, če je zadovoljen z razgovorom: **»Kako ne bi mogel biti zadovoljen, ko sem pa razpravljal s takim možem, kakor je Blum!«**

Popoldne ob 14.15 se je dr. Schacht z letalom odpeljal v Berlin. Nemško veleposlaništvo objavlja pojasnilo, **v katerem pravi, da ni mogoče govoriti o gospodarskih pogajanjih med dvema državama, ki morata najprej urediti mnogo političnih vprašanj.**

Za politiki - generali

Tudi opozicionalni generali bodo poslani na morišče

London, 28. avgusta. Reuter poroča iz Moskve, da so tam aretirali generala Putna, vojaškega atašeja pri sovjetskem poslaništvu v Londonu. Denunciral ga je jud Dreyser, ki je sedel na obtožni klopi v procesu zoper Zinovjeva in je bil tudi ustreljen. Dreyser, ki je bil nekoč prijatelj in agent Trockega, je izjavil, da je Putna uganjal trockistično propagando v rdeči armadi.

Na podlagi te izpovedi je bil general Putna poklican v Moskvo. V londonskem poslaništvu so bili prepričani, da je odšel na svoj normalni dopust in sam general je dejal, da se bo vrnil v London konec septembra. Kmalu nato je bila poklicana v Moskvo tudi njegova žena in 15 letni sin, češ, da je general Putna hudo zbolel. V Berlinu so gospo Putno čakali uradniki sovjetskega poslaništva, ki so ji na višje povelje zaplenili vso prtljago. Ko je gospa s sinom dospela potem v Moskvo, je bila takoj aretirana.

Obenem s tem generalom so bili v Moskvi aretirani generali Poznikov, Kuznjecov in Pulin. Vse te generale dolžijo, **da so bili zapleteni v zaroto, ki da je imela namen spraviti s pota vojnega komisarja Vorošilova.** Baje so v mnogih sovjetskih garnizijah častniki in podčastniki delili vojakom letake, v katerih so jih pozivali na upor. V teh letakih je bilo rečeno, da je Trocki ustvaril rdečo armado in da se mora zato vrniti iz izgnanstva. Angleški listi poročajo tudi, da so agenti GPU izvršili obširno preiskavo v londonskem sovjetskem veleposlaništvu.

Angleško delavstvo proti Stalinu

Z „ljudsko fronto" v Angliji ne bo nič

Zaradi streljanja bivših Ljeninovih tovarišev in številnih aretacij pristašev Trockega je v angleški delavski stranki nastal naravnost razkol. Večina se izjavlja proti diktatorju Stalinu, ki ga je tajnik delavske strokovne zveze sir W. Citrine v govoru dne 27. t. m. označil za krvnika, ki ne dela v imenu ruskega proletarijata, ker ta proletarijat v Rusiji nima nobene besede. V Rusiji, je dejal Citrine, ni nobene svobode v tem smislu, kakor jo razumejo zapadni narodi. Dejal je, da morajo v Rusiji še danes številne družine stanovati v eni sami sobi. Le manjši del angleškega delavstva se je postavil na stran Stalina, dočim večina simpatizira s tovariši Trockega in židovsko strujo v boljševizmu, ki jo zdaj Stalin iztrebija.

Vobče bo imel moskovski proces na angleške notranje razmere svoje posledice. V zadnjem času se komunisti trudijo, da bi tudi v Angliji ustvarili ljudsko fronto. Po tem procesu pa se bo delavska stranka tega poskusa z vsemi štirimi branila in ni nobenega dvoma, da bo velika večina angleškega delavstva na strani vodstva, ki v svojem glasilu »Daily Herald« odklanja zvezo s komunisti. »Daily Herald« piše, da moskovski proces odkriva barbarskega, malenkostnega in terorističnega duha komunistične stranke. Še bolj pa bodo seveda odklanjali ljudsko fronto angleški liberalci, ki so dosedaj z njo koketirali. Angleško javno mnenje stoji popolnoma na strani Trockega in njegove struje in obsoja Stalina, ki ga Angleži označujejo kot »ultranacionalističnega Rusa« in »azijatskega barbara«.

London, 28. avgusta. AA. (Reuter). Sedanji skupni sestanek najvišjih teles delavske stranke in britanskega sindikalnega sveta je eden izmed največjih sestankov te vrste, kar jih pomni zgodovina britanskega delavskega gibanja. Znano je, **da ima ta sestanek sklepati o predlogih resolucij, ki jih bo treba glede na položaj na španskem predložiti kongresu sindikatov, ki se prve dni septembra sestane v Plymouthu, in letnem kongresu delavske stranke, ki se oktobra sestane v Edinburgu. V političnih krogih mislijo, da se bo na sedanjem sestanku večina izrekla za popolno nevtralnost Velike Britanije, le manjšina bo za podpiranje španske vlade.**

Zadnje ure trockistov

„Prišlo bo maščevanje!"

Moskva, 28. avgusta. b. Šele sedaj poročajo podrobnosti o zadnjih trenutkih Zinovjeva, Kamenjeva in tovarišev.

Na dan smrtne obsodbe je navsezgodaj zjutraj hodil državni tožilec Višinski od celice do celice in je posameznim obsojencem sporočil, da je Stalin odklonil pomilostitev in da naj se zaradi tega pripravijo za zadnjo uro.

Osem minut pozneje je prišel ponje oddelek osmih vojakov GPU, ki so dva po dva obsojenca odvedli iz jetnišnice v dvorišče Lubjanke ter jih postavili ob zid. V razdalji dveh metrov od obsojencev pa je že bilo pripravljenih 12 izbranih strelcev GPU. Predsednik vojnega sodišča je še enkrat prebral obsojencem obtožbo. Njegovo čitanje je bilo večkrat prekinjeno z jokom in kletvami na smrt obsojenih.

Ko je državni tožilec prebral obsodbo, se je zaslišal glas: »Kamenjev in Zinovjev naprej!« Kamenjev je šil mirno proti zidu, Zinovjev pa je padel v nezavest in sta ga morala dva vojaka privezati ob zid, da je stal pokoncu. Oba sta imela oči zavezane. Šef GPU Peter je dal nato znak z robcem in salva je zagrmela. **Kamenjev se je zrušil na zemljo, Zinovjev pa je obvisel privezan na zidu. Nato je pristopil šef GPU Peter najprej h Kamenjevu, nato pa k Zinovjevu in je vsakemu poslal še en revolverski strel v usta.** Potem jim je vojak snel rute z oči ter privezal naslednjima dvema, ki sta bila, kakor tudi vsi ostali, usmrčena na isti način, kakor Kamenjev in Zinovjev. Vsa procedura je trajala 12 minut.

Zadnja noč Zinovjeva je bila izpolnjena s strašnimi napadi. Stalno je kričal na vse grlo: »Morilec Stalin!«, tako da se je njegovo kričanje slišalo tudi po drugih jetniških celicah. Ko so ga vodili na morišče, je udaril nekega vojaka z vso silo v trebuh. Zadnji njegov vzklik, ki so ga slišali samo oni, ki so prisostvovali usmrtitvi, je bil: **»Vi ubijate Dantona, ki mu bo sledil Robespierre!«**

Tudi Ljeninovo vdovo bodo izgnali

London, 28. avgusta. AA. Današnji »Daily Express« prinaša vest iz Varšave, v kateri se pravi, da je sovjetska vlada dala vodilnim osebnostim v GPU neomejena pooblastila, da lahko aretirajo vse osebe, ki so proti Stalinu in ki zavzemajo kakršnekoli položaje.

Berlin, 28. avgusta. AA. (DNB). Iz Moskve poročajo, da se tam širijo glasovi, da je prišlo do spora med Stalinom in go. Krupsko, vdovo po pokojnem Leninu. Ga Krupskaja je ostro obsojala smrtno obsodbo nad Zinovjevim in Kamenjevim. Pravijo, da bodo Ljeninovo vdovo aretirali in izgnali v Sibirijo.

Trockij interniran

Oslo, 28. avgusta. AA. (DNB.) Notranji minister je sporočil, da je norveška vlada sklenila internirati Leva Trockega in njegovo ženo, ker je Trocki v razgovoru z zastopniki oblastev odločno odklonil, da bi dal izjavo, ki so jo od njega zahtevali, da se namreč ne bo več bavil s politiko, dokler bo na Norveškem.

Fašistična nevarnost v Bolgariji

Sofija, 28. avgusta. b. Konec tega meseca se vrne v Sofijo bolgarski kralj Boris. Po njegovi daljši odsotnosti je nastal notranje-politični položaj tako napet, da namerava predsednik vlade Kjoseivanov takoj po kraljevem prihodu podati ostavko. Ostavko bo utemeljil s tem, da v vladi ni sloge in jo ruši zlasti Cankov s svojim stališčem, da se uvede v Bolgariji fašistični režim.

Neresnične vesti

Belgrad, 28. avgusta. AA. Vest italijanskega lista »Lavoro Fascista« o nekakem spopadu v Krapini in neredih na Rabu, zaradi česar tuji izletniki odhajajo, je netočna, neresnična in tendenčna.

Zagrebška vremenska napoved: Lepo vreme bo trajalo dalje, vendar je pričakovati v kratkem spremembe.

Klanja noče biti konec

„Nevtralnost" Francije

Pariz, 28. avg. b. Današnji »Jour« poroča, da je bila pred par dnevi odpremljena v Španijo baterija protiletalskih topov. Tudi preteklo noč so odpremili iz Hendaye celo protiletalsko baterijo. Ti topovi so bili takoj odposlani v Irun, kjer bodo imeli nalogo, da ublažijo pritisk uporniških letal, ki vsak dan prihajajo nad mesto in spuščajo bombe. »Journal« ponovno opozarja francosko vlado, da bi mogle zadnje dobave orožja za špansko ljudsko fronto imeti neugodne posledice ob času, ko se francoska vlada zavzema za nevtralnost in prepoved izvoza orožja v Španijo. To je nevarna politika, trdi list, ki se Franciji sami lahko zelo maščuje.

Irun branijo francoski topovi

Pariz, 28. avg. b. Borbe okoli Iruna se vodijo še naprej, vendar pa še ni padla končna odločitev. Napadalci so z najtežjimi žrtvami izvojevali nekaj uspehov in se približali par kilometrov proti reki Bidasoa, ki leži med Francijo in Španijo. Beli so obenem popravili tudi svoje postojanke in pa staro utrdbo San Marcial, ki so jo močno poškodovale granate vladnega topništva. Najlepši uspeh so dosegli maroški legionarji, ki so na levem krilu prodrli za dva in pol kilometra naprej.

Veliko iznenadenje pa so povzročili branilci Iruna, ko so po ogorčenem napadu upornikov pričeli včeraj naenkrat streljati nanje iz topov kalibra 15 cm. Beli trdijo, da so dobili rdeči te topove iz Francije. Uporniki so na ostalih bojiščih dosegli znatne uspehe. Na Siera Guadarami so po krvavih borbah zasedli sedlo Navaria. To borbo so odločila uporniška letala, ki so obsula miličnike s strojnicami in jih prisilila, da v divjem begu zapustijo svoje postojanke. Sedlo Navaria je izredno važna strategična točka na poti proti Madridu. Uporniki, ki gredo na pomoč obsedenemu Oviedu so prodrli zelo globoko v Asturijo in se približali mestu.

Okrog Malage se še vedno vodijo ogorčene borbe. Uporniki priznavajo, da so jih rdeče čete ponovno vrgle iz predmestja, ki so ga zasedli, vendar pa trdijo, da je obroč okoli Malage vedno ožji.

Uporniki imajo veliko letal

Madrid 28. avg. b. Davi ob 5 se je pojavilo nad mestom veliko bombno letalo upornikov. Takoj je bila alarmirana vsa posadka, sirene pa so obvestile prebivalstvo Madrida na nevarnost. Toda še preden so protiletalske baterije pričele streljati na letalo, je zbežalo, poprej pa vrglo številne letake na Madrid, v katerih je podan točen pregled položaja na bojiščih. V letakih uporniki zagotavljajo madridsko prebivalstvo, da ga bodo v najkrajšem času osvobodili.

London, 28. avg. b. Jutranji listi poročajo, da so uporniška letala v Gibraltarju izvršila včeraj uspešno blokado Malage. Uporniška letala so prisilila vladno ladjo, da je odplula v Ceuto in iztovorila orožje, ki je bilo namenjeno za rdeče čete. Na otoku Malorci so uporniki že drugič vrgli nazaj vladne čete, ki so se izkrcale in so uporniki popolni gospodarji na tem otoku.

Franco - generalissimus

Burgos, 28. avg. AA. (DNB) Uradno objavljajo ,da je nacionalistična fronta slednjič potrdila generala Franca za glavnega poveljnika vseh španskih nacionalističnih vojaških sil.

Komunistična zarota v Argentini

Buenos Aires, 28. avgusta. b. V Argentini so oblasti odkrile nevarno komunistično zaroto. Takoj so ukrenile najenergičnejše ukrepe in aretirale več oseb, ki s obile vmešane v komunistično zaroto. Največje vznemirjenje se je polastilo merodajnih krogov radi tega, ker se med aretiranci nahaja tudi več častnikov, ki so intenzivno agitirali v argentinski vojski in se jim je tudi posrečilo organizirati med častniki več komunističnih celic. Glavni krivci zaenkrat še niso v rokah policije, vendar pa so jim že na sledi. Trdi se, da je sedanja komunistična zarota v zvezi z akcijo za ustanovitev ljudske fronte, katere ustanovitev je vlada preprečila. Preiskava je ugotovila, da so že bili organizirani štabi rdeče armade, ki bi prevzeli oblast v vsej Argentiniji z naglim pučem. Nekateri listi trdijo, da je komunistična zarota v Argentiniji delo znanega komunista Bele Kuna, ki je prišel tajno v neko državo Južne Amerike ter od tam dajal navodila komunističnim agitatorjem. Argentinske oblasti sedaj Belo Kuna zasledujejo.

Pogodba med Anglijo in Egiptom

Položaj Anglije je dobro zavarovan

London, 28. avgusta. b. Jutranji »Times« objavlja v celoti angleško-egiptsko zavezniško pogodbo, ki je bila podpisana predvčerajšnjim z zunanjem uradu in jo je Reuterjev urad objavil že snoči.

V prvem členu pogodbe se poudarja, da z dnem, ko je pogodba podpisana, preneha vojna zasedba Egipta, istočasno pa vlada Velike Britanije prizna Egipt kot suvereno in neodvisno državo in bo podpirala tudi njeno prošnjo za sprejem v Zvezo narodov. Obe stranki skleneta zavezniško pogodbo, po kateri so določene medsebojne konzultacije v slučaju spora s tretjo državo. Če ne bi bila mogoča mirna rešitev spora, bosta obe državi prihiteli na pomoč druga drugi. V tem primeru bo egiptska vlada stavila Angliji na razpolago vse svoje vojne sile, vse luke, letališča in prometna sredstva.

Kar se tiče vojnih ustanov, ima Velika Britanija pravico, da v področju Sueškega prekopa vzdržuje stalno armado, ki bo štela največ 10.000 vojakov in 400 pilotov. To armado bo Velika Britanija lahko vzdrževala tako dolgo, dokler egiptska vojska ne bo sama sposobna, da zajamči varnost Sueškega prekopa. Angleške vojaške sile v Aleksandriji pa ostanejo še nadaljnih 8 let. Iz egiptske armade bodo odpoklicani vsi britanski državljani, uprava v Sudanu pa bo še naprej v rokah Anglije v smislu pogodbe, sklenjene l. 1899. Nova pogodba ne prejudicira vprašanje britanske suverenosti, predvideva pa postopno zamenjavo angleških uradnikov.

Važna točka v pogodbi je tudi zamenjava policije, ki jo je treba izvršiti v 5 letih. Anglija in Egipt bosta imeli v glavnih mestih diplomatske zastopnike, prvi britanski veleposlanik v Egiptu pa bo tudi načelnik diplomatskega zbora. Pogodba je sklenjena za dobo 20 let, toda že po 10 letih se lahko predlaga njena revizija, ki pa mora imeti za cilj samo nadaljevanje sedanjega stanja. Poleg tega se obe stranki obvežeta, da ne bosta sklepali nobenih pogodb, ki bi ovirali njuno zavezništvo. Gospodarske in politične klavzule pogodbe ostanejo veljavne 20 let, medtem ko ostanejo vojaške določbe angleško-egiptske pogodbe trajnoveljavne. S tem si je Velika Britanija stalno zagotovila vojno kontrolo nad to najvažnejšo potjo v Indijo.

Imenovanja v banski upravi

Belgrad, 28. avg. m. Okrajni načelnik v Črnomlju Herbert Kartin je postavljen za banskega svetnika v Ljubljano. Na njegovo mesto pride za okrajnega načelnika v Črnomlju, dosedanji okrajni podnačelnik v Slovenjgradcu Mirko Potočnik.

Elektrifikacija države

Belgrad 28. avg. m. Danes se je vrnil iz Han Pjeska, kjer je sodeloval na konferenci gospodarsko-finančnega odbora ministrov, gradbeni minister dr. Marko Kožulj. Po svojem povratku v Belgrad je časnikarjem izjavil, da bo v najkrajšem času sklical konferenco ministrov, na kateri naj bi ti podali svoje mišljenje glede zakonskega osnutka zakona o elektrifikaciji države. Na tej konferenci bo izdelano tudi končno besedilo omenjenega zakona, nakar ga bo gradbeni minister predložil v odobritev ministrskemu svetu.

Poljski gostje v Ljubljani

Sinoči je dospela v velikem avtobusu naravnost iz Wilna v Ljubljano ekskurzija 20 dijakinj in dijakov, ki jo je organizirala »Mednarodna liga za zbliževanje visokošolcev« na Poljskem. Dijake, ki so večjim delom geografi, vodi g. univ. profesor Mieczysław Limanovski-Wilno, ki nam je že iz predvojne dobe znan po geoloških in tektonskih raziskavanjih na Hrušici in v ljubljanski okolici. Ekskurzija potuje iz Ljubljane v Dalmacijo, Črno goro, na Kosovo polje in preko Skoplja v Belgrad. Danes si bodo ogledali pod vodstvom belgrajskega geografa A. Laziča, ki jih bo spremljal po vsej poti, in vodstvom domačih geografov Ljubljano. Poljske goste prisrčno pozdravljamo in jim želimo, da odnesejo s slovenske zemlje najlepše vtise!

Stavka pri Westnu

Celje, 28 .avgusta.

Pogajanja zaradi stavke v tovarni »Westen« v Celju, ki so se nocoj nadaljevala pod predsedstvom celjskega župana g. Mihelčiča, so precej ublažila položaj in je na strani podjetja pa tudi na strani delavskih zastopnikov precej popustljivosti. Pogajanja se bodo nadaljevala v ponedelek ob 9 dopoldne na mestnem magistratu in upamo, da se bo stvar končno ugodno rešila. O nadaljnem poteku pogajanj bomo še poročali.

Stavka v Zagrebu

Zagreb, 28. avgusta. b. Stavka gradbenega delavstva se nadaljuje. Gradbeniki nočejo popustiti, dokler ne pride do ureditve njihovega položaja. Zato stoji v Zagrebu delo na kakšnih 100 zgradbah in so ogroženi tudi obrtniki, ki so sedaj potom banske uprave zahtevali varstvo svojih interesov.

Hmelj

Uradno poročilo Banovinske hmeljarske komisije dravske banovine od 28. avg. 1936: Položaj v hmelj. kupčiji je nespremenjen. Nakupovanje se nadaljuje v dosedanjem obsegu in bo neizpremenjeno v cenah.

Dunajska vremenska napoved: Nespremenjeno lepo vreme bo trajalo še naprej.

Radio razstava

Berlin, 28. avgusta. AA. Danes je minister dr. Göbbels z velikim govorom otvoril veliko berlinsko razstavo radijske tehnike. Med drugim je dal statistične podatke o velikem številu prodanih in izvoženih nemških radijskih aparatov. Naglasil je pomen radia za vzdrževanje kulturnih zvez med Nemčijo in Nemci, ki žive v inozemstvu. Dr. Göbbels je tudi poudaril velike usluge, ki jih je radio staril ob času olimpijade, med drugim tudi na polju televizije.

Belgrajske vesti

Belgrad, 28. avg. m. Iz Kraljevih vod sporočajo, da se je včeraj ob priliki letalskega mitinga v Zlatiboru smrtno ponesrečil pri letu z brezmotornim letalom bolgarski akademik Nikola Čabarski iz Sofije.

Belgrad, 28. avg. m. Davi je prispela v Belgrad egipčanska princesa Hadžida, Albus Halim. Tu bo ostala nekoliko dni.

Belgrad 28. avg. m. V ponedeljek 31. avg. bo v Paračinu banovinska konferenca JRZ za moravsko banovino. Na njej bo govoril tudi minister dr. Miha Krek.

Belgrad, 28. avgusta. AA. Društvo učiteljev meščanskih šol kraljevine Jugoslavije obvešča vse svoje člane, da se kongres, sklican za 7. in 8. september t. l., odgodi na kasneje. Kdaj, bo odločil izvršilni odbor sporazumno s sekcijami društva.

Belgrad, 28. avgusta. AA. V nedeljo, 30. t. m., se bo v Belgradu vršil na pobudo večjega števila usnjarskih delavcev shod delavcev te stroke za ustanovitev delavske sindikalne organizacije. Sklicatelji so sklenili, da se ta njihova strokovna organizacija včlani v jugoslovansko delavsko zvezo, ki so ji te dni potrdili sindikalna pravila. Pri čevljarskih delavcih v Belgradu je nastalo živo zanimanje za ta shod.

Šah v Münchenu

Monakovo, 28. avgusta. AA. (DNB.) Rezultati XV. kola šahovske olimpijade so: Norveška:Švedska 1 in pol : 2 in pol, Estonska:Jugoslavija 2:2, Brazilija:Francija 4 in pol : 1 in pol, Finska:Holandska 3:4, Madjarska:Avstrija 2:2, Italija:Danska 0:6, Romunija:Litva 2:2, Češkoslovaška:Islandija 4:1, Švica:Letonska 1 in pol : 3 in pol, Poljska:Nemčija 4:2. Bolgarija je bila prosta.

Napad na Addis Abebo

Rim, 28. avgusta. AA. (DNB). Neka abesinska razbojniška tolpa okoli 1200 mož je po vesteh iz Addis Abebe izvršila v sredo zvečer napad na abesinsko prestolnico. Napad so hitro odbili. Razbojniki so pustili na bojišču 200 mrtvih, na italijanski strani pa je padlo samo 15 Askarov, 40 jih je pa ranjenih.

Horthy na Koroškem

Dunaj, 28. avgusta. c. Madžarski regent admiral Horthy je danes obiskal Zeel am See, popoldne pa je preko Velikega Kleka odpotoval v Lienz na Koroškem. Tja je prišel popoldne in bo tam tudi prenočil. Ne ve se še, ali se bo jutri res sestal z Mussolinijem.

Domači odmevi

„Narodni delovni klub"

Belgrad, 28. avg. m. Med poslanskimi klubi, ki imajo svoje prostore v prvem nadstropju narodne skupščine, je tudi narodni delovni klub, v katerega so se zatekli slovenski kmetijci, nekoliko Pinterovičevih tovarišev, nekaj vojvodinskih poslancev pod vodstvom univerzitetnega profesorja dr. Mirka Kosiča ter še nekaj Prekinih poslancev. Že iz sestave kluba je razvidno, da med poslanci tega kluba ni moglo biti nikakih idejnih vezi, razen onih, ki jih je rodilo sovraštvo in onemogla jeza napram sedanji vladi. Ta jeza se je pokazala v znani srditi obstrukciji pri proračunski debati v narodni skupščini. S tem je klub res opravičil svojo »delavnost«, ker z razbijanjem po klopeh ni prav nič zaostajali za Jeftičevimi pofisti. Sicer se delavnost tega kluba ni čutila. Ko so se začeli polaščati JNS bivši samostojni demokratje na čelu z Banjaninom, Demetrovičem, Svetislavom Popovičem in dr. Kramarjem ter so svoj namen dosegli na zadnjem kongresu JNS in poslali nalog, da se v tem klubu nabere čim več opozicijonalnih poslancev, so se temu povabilu med prvimi odzvali slovenski kmetijci ter se vpisali v poslanski klub JNS. Poslanci so pri tem samo sledili Puclju, ki je prvi kapituliral pred Kramarjem in se podredil njegovemu vodstvu. Po Pucljevem vzoru so začeli iskati zavetja tod še ostali člani tega kluba. Tako so Prekini poslanci iskali stikov z Mačkovimi ljudmi ter skušali pripraviti teren, da bi se jim omogočil povratek v vrste, ki so jih bili svojčas izdali. Stališče vodstva hrvatskega narodnega pokreta napram svojim desidentom je znano ter so zato ti in podobni poskusi ostali brezuspešni. V iskanju političnega zavetišča za bodoče, so postali zadnje čase neugnani tudi vojvodinski poslanci, člani tega kluba. V dosego svojega cilja izjavljajo, da so pripravljeni celo položiti mandate in zapustiti narodno skupščino ter se v vsem podrediti izvenskupščinski opoziciji. Posamezni voditelji te opozicije pa izjavljajo, da bodo težko pristali na to, da bi sprejeli ljudi, ki so služili prejšnjim režimom in od njih imeli vse koristi in zaščito. Sedaj pa, ko je nastopila nova vlada, iščejo zaščito pri ljudeh, ki so jih smatrali za vse drugo, samo ne za ljudi. Poslanski klub bo pa v skupščini doživel isto usodo, kot smo mu jo napovedali v uvodu.

Kaj je „Gospodarska sloga"

»Gospodarska sloga« v Zagrebu, ki rada poudarja, da je sestavni del splošnega hrvatskega, kmečkega in narodnega pokreta pod vodstvom dr. Mačka in katero bi neki slovenski komunisti, ki je najbrž ne poznajo dovolj podrobno, radi presadili tudi k nam, je sprožila misel, da bi si kljub težkim časom zgradila svoj lasten dom. Ker pa ima hrvatski narodni pokret že dovolj prostoren dom (»Hrvatski seljački dom«) na Akademskem trgu, so se nekateri začeli izpraševati, čemu »Gospodarski slogi« lasten dom. Zato je ta v svojem glasilu razložila, zakaj ne more svojega delovanja voditi iz prostorov, ki so bili nekdaj primerni za politično in kulturno gibanje St. Radiča in iz katerih se še danes vodi gibanje dr. Mačka. Prvi razlog, da si »Sloga« hoče postaviti svoj lasten dom, je v tem, da ne bo plačevala najemnine zadrugi, ki je lastnik »Seljačkega doma« in pri kateri ima tudi dr. Maček precej besede. Drugo pa je, da hoče »Sloga« imeti »prostore, ki so urejeni baš za njene potrebe in za njen način dela«. Ako bi se vselila v dosedanji H. s. dom, bi ga morala »vsega od temeljev preurediti, da bi odgovarjal namenu in potrebam, ki so že tu in tistim, ki bodo še prišle«, toliko se njene potrebe, namen in način dela razlikujejo od namenov, potreb in načina dela dosedanjih in sedanjih hrvatskih narodnih in kmečkih pokretov, ki so v H. s. domu imeli svojo streho. Sicer pa »Sloga«, ki je sestavni del splošnega hrvatskega pokreta pod vodstvom dr. Mačka, pravi v svojem pojasnilu, da je »Hrvatski seljački dom« še naš in bo postal popolnoma naš — čist (t. j. brez dolgov) — na drug, lažji in enostavnejši način«.

Vsem, ki na Slovenskem pridejo v stik s to »Slogo«, kot sestavnim delom splošnega pokreta pod vodstvom dr. Mačka in njenimi agitatorji, v vednost in nadaljnje ravnanje!

Razkrinkajte zločince!

Zagrebški »Ženski list« piše z ozirom na neko umazano afero o zapeljevanju in spolnem izrabljanju mladih deklet: »Vsakogar, ki moralno zastruplja našo mladino in ji v dušo vbrizgava strup nravne razrvanosti, bi bilo treba smatrati za največjega, najbolj nevarnega in najbolj gnusnega narodovega sovražnika. To ni samo zahteva človeškega dostojanstva, ampak tudi zahteva samoohranitve. Zato vpijemo in zahtevamo: Na dan z imeni te tako imenovane gospode! Vsakega ubijalca ali tatu vlečemo pred sodišče, raztrobimo jih po časopisih, fotografiramo in razglašujemo jih, enega zato, da bi bil kaznovan, drugega zato, da bi se ga ljudje znali varovati. Če redno tako delamo, ne smejo od tega pravila pravice in javne varnosti biti izvzeti prav najslabši in najbolj gnusni zločinci. Pri takih aferah navadno »zveze« in denar že tako narede, da se imena zamolčijo, sramotna dejanja nekako prikrijejo in se vso zgodbo pohodi. To ne sme biti več tako, sicer bomo izgubili zadnje zaupanje v oblast in pravico. Hočemo poznati svoje sovražnike na vsaki črti, zlasti pa take, najbolj nevarne in najbolj ostudne! Naši otroci morajo biti do skrajnih meja zavarovani, saj so po nauku Kristusa Odrešenika, vseh velikih ljudi in po mnenju vsakega moralnega človeka naš najbolj dragocen zaklad.«

Minister Cvetković na delu

Belgrad, 28. avg. AA. Danes je minister Cvetković v navzočnosti poslanca dr. Raskoviča imel več konferenc v srezu trsteniškem s strankarskimi prijatelji glede na bližajoče se občinske volitve. Davi zarana je minister Cvetković prišel v Medjuvedjo, kjer so ga sprejeli njegovi prijatelji. Nato je odšel v občino Veliko Drenovo, kjer je imel razgovor s strankarskimi prijatelji. V tej občini je vložena samo lista JRZ in drugih sploh ne bo.

Iz Velike Drenove je minister Cvetković odšel v Milutovac, kjer ga je sprejelo mnogo strankarskih prijateljev. Minister je imel konferenco s kandidati za občinske volitve; na konferenci so je dosegel sporazum, da bo JRZ imela samo eno listo. Nato je minister Cvetković imel skupaj s poslancem dr. Raskovičem širšo konferenco, na katero je prišlo mnogo strankarskih prijateljev iz okolice.

Iz Milutinovca je minister Cvetković odšel v občino Poljno, kjer je takisto imel konference s strankarskimi prijatelji. Tudi v tej občini se je dosegel sporazum, da bo JRZ vložila samo eno listo.

Iz Poljne je g. Cvetković odšel v samostan Kalenič, kjer ga je sprejel poslanec arhimandrit Nikola Lazarević. V Kaleniču je imela cerkev slavo in je bila zbrana velikanska množica ljudi v cerkveni porti. Minister je imel pri tej priložnosti razgovore z mnogimi prijatelji iz levškega sreza in je na njihovo prošnjo obljubil, da bo te dni priredil velik shod JRZ v Rekovcu.

Iz Kaleniča se je minister Cvetković odpeljal pozdravljen od prijateljev, v Vrnjačko Banjo.

Sport delavskega razreda

»Radnik, najnovejši »organ delavskega sindikalnega pokreta«, ke je pred kratkim začel izhajati v Zagrebu, prisoja športu te-le naloge: »Radi tega mi povsod zahtevamo, da se delavcem omogoči dostop k vsem vrstam športa in da se športnih prireditev morejo aktivno udeleževati vsi, ki se radi pečajo s katerimkoli športom in ki bodo po napornem in enoličnem delu našli v športu oddih. Delavska športna društva pa morajo biti sestavni del delavskega pokreta, ki se bori za socialni, gospodarski in kulturni napredek delavskega razreda.«

Tako torej: najprej delavci v vsa športna društva, za oddih »po enoličnem delu«, potem morajo pa biti takoj vsa delavska športna društva »sestavni del« pokreta. — Vsi pokreti, računati je treba samo s komunističnim pokretom, vse drugo je čas odpihnil, so že celota zase in imajo samo na zunaj še nekaj sestavnih delov, le katoličani še vsako stvar prav vestno goje posebej, šport samo kot šport, kulturo samo kot kulturo, umetnost samo kot umetnost, politiko samo kot politiko, katolicizem samo kot — privatno zadevo, in kljub tej boječi obzirnosti trepetajo, kdaj jim bo kak komunističen mladič očital, da vero mešajo v šport, da vero in moralo mešajo v umetnost itd. Nasprotnik, ki je že silno diktatorsko organiziran, ima samo en namen in vse drugo, od športa pa do »svetovnega miru«, mu je samo še sredstvo do zasledovanega tega namena in ta je: komunistični družabni red. Čas bi že bil, da tudi sredstva katoliškega gibanja strnemo v eno in jih usmerimo k skupnemu namenu: katoliški družabni red.

Drobne vesti

Berlin, 28. avgusta. AA. Novi predpisi za turistični promet med Avstrijo in Nemčijo predvidevajo, da lahko vsak nemški turist iz Nemčije odnese v Avstrijo s seboj plačilnih sredstev v višini 250 mark za mesec dni bivanja. Najprej je bilo predvideno, da bi lahko vzel s seboj 500 mark na mesec, to pa se ni moglo odobriti zaradi nezadostnih rezerv v tujih devizah.

Rim, 28. avg. AA. (Stefani) Z odlokom ministrskega sveta, sprejetega v soglasju s prizadetimi upravnimi oblastvi, je prepovedan izvoz orožja, municije in vojnega materijala ter avtomobilov, montiranih in nemontiranih, in vojnih ladij v Španijo in španske kolonije. Ta prepoved se že izvaja.

Dunaj, 28. avg. AA. (Stefani) Po pisanju listov si bo predsednik madjarske vlade Gömbös — kakor je znano, mora na zdravniški nasvet iti na daljne zdravljenje v tujino — izbral sanatorij Edlach pri Dunaju.

Pariz, 28. avgusta. AA. Snočnji »Intrasigeant« trdi, da je sklenil letalski minister Cot drugo leto ob desetletnici Lindbergovega poleta čez Atlantik prirediti čez Atlantik veliko letalsko tekmo na progi Pariz—Newyork.

Barcelona, 28. avg. AA. (Havas) V Barcelono so prispeli Jacques Duclos, podpredsednik francoskega parlamenta, Es. Girovski, zastopnik francoske socialistične stranke, in Georg Branting, švedski senator. Takoj po prihodu so obiskali Companysa in mu dali na razpolago zdravstveni materijal za ranjence.

Newyork, 28. avgusta. AA. (Havas). Zdravstveno stanje grofa Cavadonge, bivšega španskega prestolonaslednika, je zopet zelo resno. Snoči je bila izvršena transfuzija krvi.

Praga, 28. avg. AA. Semkaj je prispel podpredsednik romunske agrarne stranke Lupu.

Benetke, 28. avgusta. b. Ras Guksa je včeraj obiskal Trst in se predvsem zanimal za tržaško ladjedelnico. Nato je zopet odšel nazaj v Benetke.

Rim, 28. avgusta. Kakor se izve, bo papež prihodnje dni poklical vse iz Španije pobegle škofe v svojo letno rezidenco Castel Gandolfo.

Nabava premoga

Ljubljana, 28. avgusta. AA. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani bo na podlagi čl. 86. zakona o državnem računovodstvu B. »Pogodbe in nabave« dobavila 300 ton premoga, kosovca z najmanj 4500 kalorijami.

Premog je dobaviti iz domačih rudnikov. Dobavni rok je za 200 ton do 1. oktobra, nadaljnje dobave pa po posebnem odpoklicu.

Cene za premog je ponuditi za tono franko vagon železniška postaja Ljubljana, glavni kol.

Ponudbe v zaprti kuverti, taksirane s 5 dinarskim kolkom, je predložiti najkasneje do 10. septembra t. l. ekonomatu kr. banske uprave.

Natančnejša pojasnila dobe interesenti med uradnimi urami v ekonomatu kr. banske uprave, Bleiweisova cesta 10, soba 48.

Ljubljana, 28. avgusta. AA. G. ban dr. Marko Natlačen v torek, dne 1. septembra ne bo sprejemal strank.

Obravnava o mezdnem gibanju tekstilnega delavstva

Obravnava je bila včeraj prekinjena. - Razgovori se bodo po posredovanju g. bana nadaljevali

Ljubljana, 28. avgusta.

Danes dopoldne je bila obravnava o mezdnem gibanju tekstilnega delastva v Sloveniji, ki jo je sklicala banska uprava, da uredi mezdna vprašanja. Zborovanja so se udeleželi zastopniki delodajalcev in delavcev. Navzoč je bil ban dr. Marko Natlačen. za inspekcijo dela inž. Gorjanec, v imenu Zveze industrijcev dr. Golia, dalje Kavčič, dr. Elbert iz Tržiča, Miklavec z Viča, dr. Sajevic od Sv. Pavla pri Preboldu, ravnatelj Jugočeške Horwitz, v imenu Delavske zbornice tajnik Uratnik, dalje referent Golmajer in zastopniki raznih strokovnih organizacij, delavski zaupniki in drugi zastopniki. Število delavskih zastopnikov je bilo 51. Skupno pa se je ankete udeležilo okoli 70 oseb.

Obravnavo je v magistratni dvorani začel ban dr. Marko Natlačen, ki je izvajal:

Banov nagovor delavcem in podjetnikom

Eden bistvenih pogojev, da more podjetje uspevati, je, da vlada med podjetnikom in ljudmi, ki jih podjetje zaposluje, medsebojno razumevanje in medsebojna naklonjenost. Kjer vlada med delodajalcem in delojemalcem tako razmerje, tam ima delojemalec živ interes na prospevanju podjetja, a delodajalec čuti s svojim uslužbencem in se trudi, da njegovim življenjskim potrebam ustreže, kolikor je v danih razmerah mogoče. Zdi se, da v nekaterih podjetjih, ki so tu zastopana, v tem pogledu ni dovolj zavesti in smisla in da je zaradi tega harmonija, ki bi morala vladati med podjetnikom in delavstvom, hudo zrahljana.

Gospoda! V tem je vzrok in namen današnjega vašega sestanka, na katerem naj se pregledajo odnosi v vaši obratih med podjetniki na eni in delavstvom na drugi strani ter ugotovi, v katerih pravcih je treba to medsebojno razmerje spremeniti in popraviti, da bo med podjetniki in delavstvom zopet zavladala potrebna harmonija.

Ne bi hotel v tem trenutku delati očitkov niti na eno niti na drugo stran, ker bi utegnilo to vplivati neugodno na potek vaših razgovorov in pogajanj in ozračje, ki je itak prenasičeno eksplozivnih snovi, še bolj pokvariti. Vendar pa moram kot predstavnik oblasti, ki je poklicana, da čuva zakon in zagotavlja povsod in vselej strogo zakonitost, poudariti, da način, kakor se stavka v posameznih podjetjih vodi, nikakor ni v skladu z veljavnimi zakoni, ki so obvezni za vse državljane brez kakršnekoli razlike. Obžalujem, da se je poseglo po sredstvih, ki jih z veljavnimi zakoni ni mogoče spraviti v sklad in ki nedvomno ustvarjajo neugodno vzdušje in nepovoljno razpoloženje za pogajanja pri drugi stranki.

Kljub temu pa apeliram na gospode, ki predstavljajo delodajalsko stran, naj bi stopili brez vsakih pridržkov in predsodkov z zastopniki delavstva v razgovore in pogajanja. V interesu delavstva, a prav tako tudi v interesu podjetij je, da se stavka, ki traja deloma že ves teden, konča čimprej, in sicer na način, ki bo delavstvo kolikor bo mogoče zadovoljil, da se bo pomirjeno in zadovoljno vrnilo na delo. Naj bi se ugotovila dejstva, ki kvarijo medsebojno harmonijo, ki morda celo brez koristi za podjetje otežkočajo in grenijo uslužbencu njegovo delo in naj se odstranijo brezpogojno vse take zapreke medsebojnega sporazumevanja. Naša javnost pričakuje od vas, ki ste predstavniki podjetij, da zrete na zahteve delavskih zastopnikov s primerno širokogrudnostjo in da njihovih zahtev, v kolikor so stvarno utemeljene in v kolikor jih morejo vaša podjetja brez škode za svoj obstoj prenesti, nikakor ne boste ozkosrčno odklanjali. Moja iskrena želja je, da bi bil uspeh vaših današnjih razgovorov tak, da bi se delavstvu, ki je tu zastopano, zagotovilo v gmotnem in moralnem oziru življenje, kakršno se človeku spodobi, da pa bi tudi naša industrija v vsakem oziru uspevala. K vsestranskemu uspevanju industrije pa bo gotovo največ pripomoglo delavstvo, ki bo zdravo in zadovoljno in ki bo gledalo v prospehu podjetja tudi svoj lastni prospeh.

S teh vidikov naj bi se današnji vaši razgovori vodili, te misli naj bi bile obema strankama pred očmi, pa se bo gotovo našel v vseh vprašanjih izhod, ki bo kolikor toliko zadovoljil obe pogodbeni stranki in omogočil, da se bo po vseh obratih začelo zopet veselo ustvarjajoče vrvenje.

V imenu Delavske zbornice se je banu za njegovo posredovanjee zahvalil g. Uratnik, v imenu industrijcev pa g. Kavčič. Nadaljnja pogajanja je vodil inž. Gorjanec.

G. Uratnik je navajal smernice, kako naj bi se pogajanja nadaljevala ter predlagal tehnične smernice za pogajanja.

V imenu Zveze industrijcev je podal izjavo dr. Golia.

Izjava tekstilnih podjetij

Izjava delegacije tekstilnih podjetij na razpravi glede kolektivne pogodbe za tekstilno industrijo dravske banovine pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani, dne 28. avgusta 1936 se glasi:

V smislu soglasnega zaključka na plenarni konferenci tekstilne industrije dravske banovine izjavljamo:

Na anketi, ki se je vršila dne 14. avgusta t. l. pri kraljevski banski upravi zaradi kolektivne pogodbe za tekstilno stroko, je zastopnik delastva v svojih izvajanjih uvodoma ugotovil, da tekstilni delodajalci v dravski banovini nimajo organizacije, ki bi bila po zakonu upravičena skleniti kolektivno pogodbo in da torej ni protikontrahenta za sklenitev pogodbe na delodajalski strani, dočim da je delavstvo strnjeno organizirano ter ima v nedavno ustanovljenem centralnem tarifnem odboru svoj vrhovni forum za sklepanje mezdnih dogovorov in kolektivnih pogodb.

Ugotovljamo, da se je med tem ustanovila Zveza delodajalcev tekstilne stroke za dravsko banovino v Ljubljani, ki je po svojih pravilih upravičena sklepati v imenu svojih članov dogovore z delavstvom. V bodoče bo ta organizacija vodila vse razprave in sklepala dogovore, dočim se tekstilna podjetja posamič ne bodo spuščala v nobena pogajanja.

Obenem pa moramo ugotoviti, da so dogodki v Kranju pokazali, da na delojemalski strani ne obstoji kontrahent za sklenitev kolektivne pogodbe. Tekstilno delastvo v Kranju sporazuma, ki je bil sklenjen dne 21. avgusta t. l. med podjetniki na eni strani ter Centralnim tarifnim odborom na drugi strani, enostano ni priznalo. Iz tega dejstva sledi, da Centralni tarifni odbor praktično ne more sklepati dogovorov zaradi ureditve službenega razmerja tekstilnega delavstva ter radi poravnave sporov. Obnem se upravičeno vzbuja dvom, ali je imenovani Centralni odbor formalno pooblaščen sklepati dogovore v imenu tekstilnega delavstva. Kakor se je z ustanovitvijo Zveze delodajalcev tekstilne stroke za dravska banovino ustvaril polnopraven kontrahent za sklepanje dogovorov z delavstvom na delodajalski strani, tako smatrajo delodajalci za potrebno, da se pred pričetkom konkretnih pogajanj za sklenitev kolektivne pogodbe za tekstilno stroko ustvari tak polnopraven kontrahent tudi na delojemalski strani.

Delodajalci z obžalovanjem ugotavljajo, da je današnja razprava sklicana v času, ko se vrše s strani stavkujočih delavcev v Kranju, Škofji Loki, Tržiču ter v Ljubljani in okolici napram lastnikom tovarn nasilja, ki se karakterizirajo po veljavnem kazenskem zakonu kot zločini in katerih do pred kratkim v naši deželi nismo bili vajeni. Delavstvo se je polastilo tovarniških objektov ter omejuje z ustavo zajamčeno svobodo gibanja ter svobodo razpolaganja z lastno imovino. Delavstvo je šlo celo tako daleč, da je odvzelo podjetjem ključe tovarniških poslopij ter zasedlo celo pisarniške prostore in telefone. V konkretnem primeru je delavstvo preprečilo, da bi se tkanine vzele iz kemikalij ter je s tem prizadejalo dotičnemu podjetju ogromno škodo. Vse prošnje podjetij, da bi jih oblast zaščitila v uživanju osnovnih, ustavno zajamčenih pravic, so ostale brezuspešne. Delodajalci smatrajo, da je v taki atmosferi in pod takim pritiskom nemogoče mirno in preudarno pogajati se zaradi enotne ureditve delovnega razmerja v ekstilnih podjetjih dravske banovine. Sicer pa pod pritiskom sklenjena pogodba tudi ne bi imela pravne veljave. Pogajanja zaradi ureditve delovnih razmer v posameznih podjetjih ali v posameznih skupinah podjetij pa načeloma odklanjamo in to s tem večjo pravico, ker je delavstvo samo zahtevalo enotno ureditev.

Z ozirom na navedeno, izjavlja delegacija delodajalcev tekstilne stroke v dravski banovini, da pripravljena pogajati se radi sklenitve kolektivne pogodbe v smislu izjave na zadnji anketi pri kr. banske upravi, da se pa vse dotlej ne more spuščati v konkretna pogajanja, dokler bodo tovarne protipravno zasedene od delavstva in dokler ne bo upostavljeno zakonito stanje.

Ljubljana, dne 28. avgusta 1936.

Predsednik inž. Gorjanec je predlagal, naj bi se obravnava vršila na predloženem sestanku, kakor so ga podali delavci.

Dr. Golia je zahteval odmor, nakar so se delodajalci umaknili ter nato predložili končno izjavo:

Zastopniki industrije so se nato umaknili iz dvorane, nakar je bila obravnava prekinjena.

Končna izjava delodajalcev

Po izvajanjih zastopnika Delavske zbornice in zastopnika Centralnega tarifnega odbora je podala delodajalska delegacija po predhodnem internem posvetovanju sledečo končno izjavo.

Delodajalska delegacija je podala podrobno argumentirano izjavo, katere bistvo je v tem, da se ne more pristopiti k konkretnim pogajanjem vse dotlej, dokler ne bo upostavljeno zakonito stanje. Od tega svojega načelnega stališča delodajalska delegacija ne more odstopiti. Pri sedanji situciji bi bila vsaka izmenjava misli brezpomembno teoretiziranje. Ponovno pa izjavljamo, da smo takoj pripravljeni se stvarno pogajati, čim bo ugodeno naši v veljavnih zakonih osnovani zahtevi po upostavitvi zakonitega stanja.

Ker g. ban ni bil navzoč, ko je delodajalska delegacija podala svojo izjavo, prosimo predsedujočega, da mu sporoči vsebino naše izjave in našo prošnjo, da kot vrhovni čuvar zakona v dravski banovini ukrene potrebno, da se ugodi naši upravičeni zahtevi in s tem ustvarijo predpogoji za poravnavo spora s tekstilnim delavstvom.

Odgovor delavskih zastopnikov

Na izjavo tekstilnih podjetij sta odgovarjala predsednik Centralnega tarifnega odbora tekstilnih delavcev, g. Lovro Jakomin in tajnik Delavske zbornice g. Filip Uratnik. Zastopnika delastva sta ugotovila v svojih izjavah v glavnem naslednje:

Tudi delavske strokovne organizacije bi želele, da bi se bilo počakalo z akcijami od delavske strani do teh pogajanj. Če pa je do delne predčasne stavke že prišlo, moramo to akcijo razumeti in na razumen način likvidirati. Prvič razumeti. Ako povemo, da se dela kljub predpisu o osemurnem delavniku v vseh tovarnah v Kranju od njihovega obstoja pa do danes redno po 10 ur, da se pobirajo podpisi za dvanajsturno delo, da se v veliki tovarni dejansko 12 ur dela ter da so pri tem dnevni zaslužki enaki ali nižji, kakor v Mariboru pri 8 urnem delavniku, smo dovolj jasno označili, da gospodje, ki so predložili izjavo, ki je polna skrbi za ogroženo zakonitost, ne spoštujejo obstoječih zakonov vedno. Naj se ne prihaja s trditvami, da k tem kršitvam delavstvo samo sili. V bližini Kranja je tovarna, ki plačuje delavstvo skupaj s 50 odst. doplačilom v povprečju pod 2 Din na uro. Tako sili delavstvo z gnevom v duši na 12 urno delo in vsak pameten človek bo razumel, zakaj sili. To je psihološko ozadje akcije v Kranju. Delavstvo v Kranju zaupa svojim organizacijam nadalje, čeprav enemu konkretnemu navodilu ni sledilo. Bilo je pač vznemirjeno z vednim zavlačevanjem razprav za kolektivno pogodbo in je mislilo, da je pot, za katero se je odločilo, v stanu njegova stremljenja pospešiti.

Delavstvo je kljub stavki mirno.

Ono je daleč od tega, da bi hotelo posegati v kogarkoli lastnino. Ono ni storilo drugega, kakor da je prišlo na svoja delovna mesta — in nekoliko so ta mesta tudi njegova in da je na teh mestih ostalo.

Nihče izmed tistih, ki poznajo tarifne pokrete, si ne prikriva, da so taka zadnja sredstva dvorezen nož. Vsak si iskreno želi, da bi ostala ta sredstva res zadnja sredstva in kolikor mogoče omejena. Zato so dale strokovne organizacije delavstva v krajih izven gorenjskega centra navodilo, naj čaka disciplinirano na ta pogajanja. Delavstvo je svojim organizacijam disciplinirano sledilo.

Delna stavka na Gorenjskem se da na razumen način le tako likvidirati, da se pokaže, da je bila ta taktika dobra, le tako, da se pride čim prej do sporazuma in da se stavkajočemu delavstvu z dejanjem dokaže, da njegovo veliko nezaupanje, ki ga sili v zadnje korake, ni upravičeno.

Vs drugi koraki so prilivanja olja v žerjavico. Od takega postopanja delavstvo ne bo imelo koristi, poslodavci pa tudi ne.

Včasi je treba poguma, da se pride iz psihoze, ki jo povzroča vsaka borba, v mirne vode. Mi obžalujemo najgloblje, da poslodavci tega poguma niso pokazali in da se spuščajo s svojo izjavo v brezplodne pravniške argumentacije, ki niso, prestavljene v jezik realnega življenja, nič drugega, kakor delo za razširitev stavke. Tako postopanje pa je gotovo škodljivo.

Razgovori se nadaljujejo

Kmalu za tem je sprejel gospod ban v svojih uradnih prostorih zastopnike delavstva in za tem zastopnike delodajalcev ter z njimi konferiral. Nato je bil skupen sestanek obeh nasprotujočih se strani pri gospodu banu, kateremu je uspelo, da je oboje pripravil do tega, da so izvolili poseben odbor, ki bo takoj proučil vsa potrebna vprašanja, ki so potrebna za pristopitev k končnim pogajanjem. Upravičeno je upanje, da bo ta odbor razčistil vse nejasnosti in da bo v par dneh že mogoče začeti s pogajanji za kolektivno pogodbo.

DVOJNI UŽITEK

PROIZVOD: UNION, ZAGREB

Planinsko slavje na Pohorju

Izredno planinsko slavje je bilo v soboto zvečer in v nedeljo v »Planinskem domu« pri Sv. Treh kraljih na Pohorju. Vkljub izredno slabemu vremenu se je zbralo okrog 200 planincev. Prišel je tudi slavni septet bratov Živkov s komponistom g. prof. V. Mirkom. Septet je s svojim prekrasnim petjem žel navdušeno priznanje vseh navzočih. Salve smeha je žel naš planinski poet g. Ludvik Zorzut, ki je sipal zdravice kar iz rokava. Razigranosti družbe je pripomogel g. sodnik Travner s svojimi duhovitimi dovtipi in verzi. Vkljub dežju je bila na predvečer iluminacija cerkve in doma z novo verando. Pozornost so vzbujale mnogoštevilne rakete, ki so oznanjale otvoritev nove verande vsem planincem, ki so se ustrašili dežja in ostali doma. V nedeljo je tinjski župnik g. Urh Hafner opravil sv. mašo v veliki trikraljevski cerkvi. Pri maši je prekrasno pel septet Živko same Mirkove cerkvene skladbe, ki so vzbujale pobožnost in pričarale na obraze vseh zbranih vernikov občudovanje.

Izredno neugodno vreme je preprečilo blago slovitev razglednega stolpa na Velikem vrhu, pač pa se bomo držali verza g. Zorzuta:

»Spet bomo razvili planinsko trobojnico — na svidenje na Malo gospojnico!«

Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna

Franz-Josefova

grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3—4 kozarce, zaželjeno odprtje in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod **Franz-Josef-ovo** vodo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Pri kopanju jo je zadela kap

Braslovče, 27. avgusta.

V torek zvečer se je šlo nekaj obiravk hmelja iz Pariželj pri Braslovčah kopat v Savinjo, med njimi tudi 22 letna Ana Jug iz Gostinc pri Pilštanju. Ves čas kopanja je uganjala šale. Ko pa se je oblekla, si je še šla umit noge. Njene tovarišice, ki so jo čakale na bregu, so videli, kako ji je naenkrat omahnila glava, zatem pa se je sesedla v vodo, vendar so mislile, da se šali. Šele čez čas so pohitele k nji in jo našle brez vsakega znaka življenja. Vendar so še poklicale nekaj ljudi, ki so skušali z umetnim dihanjem oživeti telo. Toda bilo je že prepozno, mrtvo so odnesli na stanovanje. Pokopana je bila v petek na braslovškem pokopališču.

Nenadna smrt mladega dekleta je vzbudila med obiravci veliko pozornosti in pomilovanja, zlasti pa še med njenimi domačimi, ki so ljubili pridno in živahno Ano. Naj v miru počiva!

Cestna dela na Slačniku

Trbovlje, dne 28. avgusta.

Petkovo »Jutro« prinaša poročilo, da se bodo cestna dela na Slačniku zopet začela. Ta uspeh pripisuje v dobro deputaciji, ki sta jo vodila narodna poslanca Mravlje in Pleskovič. To sicer ne bo točno, pač pa je res, da je ta deputacija zvedela na banski upravi, da se bo delo na tej cesti v kratkem zopet pričelo. Sprejeti bodo na delo vsi delavoljni brezposelni, delamržneži in hujskači pa ne. Seveda ne moremo pričakovati, da bi gornja deputacija tudi povedala, da je tako ugodno rešitev izposlovala druga deputacija, v kateri so bili član banskega sveta za okraj Laško g. Križnik, podžupan Jordan iz Trbovelj in katehet Žmavec. Te tri je namreč v tej zadevi edine sprejel gospod ban dr. Marko Natlačen in jim je osebno obljubil tako rešitev, kakor jo tudi sporoča »Jutro«. Sicer pa je popolnoma razumljivo, da je včasih prav prijetno pobahati se s tujimi zaslugami.

Spomenica mariborske občine

Za obvezno starostno zavarovanje tekstilnega delavstva

Maribor, dne 28. avgusta.

»Slovenec« je že poročal o mariborskem tekstilnem delavstvu in o njegovem starostnem zavarovanju, kar predstavlja za mariborsko mestno občino in vse mesto pereč socijalni problem. Uprava mestne občine se zaveda vseh usodnih posledic, ki bi se mogle pojaviti, če bi tekstilno delavstvo bilo prepuščeno svoji usodi. Zato je ob priliki, ko se vršijo pogajanja za kolektivno pogodbo za tekstilno delavstvo, poslala Kr. banski upravi v Ljubljani naslednjo spomenico:

»Kakor je posneti iz časopisov, se za tekstilno delavstvo cele dravske banovine pripravlja skupna kolektivna pogodba. V območju mesta Maribora se nahaja večje število tekstilnih tovarn z več tisoč delavci in je mestna občina s prispevki, katere plačuje za tekstilno delavstvo v slučajih bolezni po zakonu o zavarovanju delavcev, kakor tudi v slučaju redukcije delavcev, s podpiranjem delavstva močno obremenjena. Iz gornjih razlogov je torej tudi mestna občina močno zainteresirana na tem, kakšna kolektivna pogodba se bo sklenila.

Da more mestna občina napram projektu skupne kolektivne pogodbe zavzeti svoje stališče, se naslovljena kraljevska banska uprava naproša, da osnutek pogodbe pošlje tudi mestni občini mariborski v pogled oziroma izjavo.

V eni točki pa mora mestna občina mariborska že sedaj zavzeti svoje stališče. Starostno zavarovanje delavcev, ki je predvideno v zakonu o zavarovanju delavcev, še do danes ni izvedeno. Jasno je, da bode v najbližji bodočnosti ogromno število starostno onemoglih tekstilnih delavcev, ki so si na podlagi zakona o mestnih občinah že po 5 letnem bivanju pridobili članstvo mestne občine, padlo v breme mestne občine. V slučaju, da bi še povrhu tega konjuktura za tekstilno industrijo začela pešati, kar ni izključeno, bodo posledice za mestno občino v finančnem oziru katastrofalne. Zato je neobhodno potrebno, da se opisane posledice, dokler starostno zavarovanje po zakonu o zavarovanju delavcev ne bo izvedeno, preprečijo na ta način, da se s projektirano kolektivno pogodbo za tekstilne delavce cele dravske banovine ustanovijo pri posameznih tovarnah fondi za starostno zavarovanje.

Tudi v interesu narodnega premoženja bi bilo, ako se taki fondi ustanove. Tovarne so po večini v lasti inozemcev. Ti bodo na tak način prisiljeni, da del svojega dobička investirajo v kraju, kjer imajo svoje tovarne. Poleg tega se s tem sistemom privede tudi delavstvo do tega, da s svojimi prispevki za starostno zavarovanje prisiljeno varčuje, kar sicer prostovoljno ne bi storilo.

Primer starostnega zavarovanja za tekstilno delavstvo imamo že pri tovarni Hutter in drug v Mariboru. Tozadevni pravilnik je od naslova že potrjen.

Mestna občina mariborska z ozirom na gori navedeno nujno prosi, da se pri sklepanju projektirane kolektivne pogodbe vanj povzame tudi točka o obveznem starostnem zavarovranju tekstilnih delavcev.«

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.

Koncert pevskega zbora pevovodij

Dne 19. t. m. so pevovodji končali v Grobljah svoj tridnevni tečaj in priredili na koncu tečaja v Društvenem domu v Grobljah pevski koncert. Spored je obsegal 12 pesmi: 6 jih je bilo vzetih iz Jenkovega zaklada, 6 pa iz Foersterjevega, ker je bil koncert namenjen spominu 100 letnice obeh skladateljev.

Pred koncertom je prof. Tomc v zelo jasnih besedah orisal življenjsko pot obeh skladateljev in njiju zasluge za našo glasbo. Nato so sledile Jenkove: Rojakom, Lipa, Tiha luna, Vabilo, Molitev in Što čutiš, Srbine tužni, ki je vse naštudiral in vodil prof. Tomc. Nastopilo je okrog 50 pevcev, starejših, ki gotovo že nad 25 let pojo, a tudi nekaj mlajših, ki so menda pravkar začeli. Zato so se kaj lepo stopili resni glasovi starejših članov v svežimi mlajšimi, da je zvenel zbor kot ulit enotno. Gotovo je težko po takem naporu treh dni — vsak dan po 8 ur vaje — nastopiti s koncertom. Ta fizični napor se je v tenorih tupatam res malo pokazal, a ni prav nič motil, ker so bile vse take težave izravnane s tehničnimi sredstvi. Prof. Tomc je naštudiral pesmi v priprosti, zmiselni stilni formi, tako da so prodrle prav vse do izrednega uspeha. Ta nastop je pokazal, kako prav je sodil narod, ki je sprejel pesmi kar za svoje. Če sta Lipa in Tiha luna homofoni in priprosti po obliki, so pa Vabilo, Molitev in Što čutiš razgibane v ritmu, pestre po harmoniji in dramatične po vsem svojem ustroju. Zbor je izčrpal vso njihovo lepoto.

Drugi del koncerta je obsegal 6 Foersterjevih: Razbita čaša, Njega ni, Večerni ave, Povejte ve, planine, Planinsko in Gorenjci in opere »Gorslavčka«. Če je zbor pokazal v prvem delu svoje zmožnosti v najpriprostejših pesmih, se je lotil drugega težjega dela s prav tako vnemo in izvrstnim uspehom. Foersterjeva Razbita čaša je ritmično razgibana, intonačno ne brez nevarnosti, a je zvenela tako lahkotno in varno, da je bilo kaj. Krasno je bila občutena Njega ni, ki je na koncu v ppp presegla vse pričakovanje. Krasen kontrast je bila tej in oni Večerni ave krepka Povejte ve, planine, ki je zvenela proti koncu v vseh zvenečih instrumentih, da je vse pretresla.

Kako sta pa zgrabili dvorano lahkotna Planinska in zavestna Gorenjci možje smo veseli, se ne da popisati. Razprodana dvorana je bobnela ob ploskanju. So ga pa pevci v resnici v polni meri zaslužili. Saj so pod vodstvom prof. M. Bajuka odpeli vse te pesmi v popolni, dovršeni obliki, ki bi mogla zadovoljiti vsako dvorano. Naši pevovodje, ki ob težkih žrtvah tako idealno, z mladeniško navdušenostjo in popolno vdanostjo slede svojim vodjem in našo pesem tako sistematično lepo goje, zaslužijo vso pohvalo in izredno priznanje. Zbor zveni dobro, je številčno in glasovno dovolj močan, nima nič statistov, zato utegne postati na tej poti naš prvi moški zbor, posebno zato, ker so vsi člani strokovno dobro izobraženi.

Lepega večera, ki smo ga pod gostoljubno streho misijonišča preživeli ob lepi slov. pesmi, ne bomo izlepa pozabili in pozdravljamo vrle pevce, ki s tem tihim delom nosijo našo lepo pesem v vzorni obliki po deželi, da uče narod lepega petja. Naj vztrajajo, narod jim bo hvaležen.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 29. avgusta: Obglavljenje Janeza Krstnika. Sabina.

Novi grobovi

† **Janez Štrubelj.** Na Studencu pri Sevnici je pri svojem sinu, župniku g. Ivanu Štrublju, po dolgem zemskem trpljenju izdihnil svojo dušo 84-letni Janez Štrubelj, ki bo pokopan danes ob 9 dopoldne na Studencu. Naj počiva v miru! Žalujočim svojcem izrekamo globoko sožalje!

† **Ga. Eržen Jožefa.** Umrla je v ljubljanski bolnišnici ga. Eržen Jožefa, žena preglednika finančne kontrole v Šoštanju. Naj ji sveti večna luč!

Osebne vesti

= **Gospod ban dr. Marko Natlačen** v torek, dne 1. septembra strank ne bo sprejemal.

= **Poroka v ugledni rodbini.** Dne 26. avgusta sta se poročila v Ločah g. Silverster Orel in ga. profesorica Breda Šček, naša priljubljena, edina skladateljica. Poročil ju je nevestin brat, g. župnik Virgilij Šček, bivši poslanec v Rimu.

= **Postavljena sta za okrajnega podnačelnika** v Brežicah Ivan Legat, doslej v Škofji Loki, in za politično-upravnega tajnika v Kočevju Josip Lazar, doslej v Brežicah.

Zdravilišče
Radio-Therma, Laško
Najučinkovitejše zdravljenje vseh vrst revmatičnih obolenj, ženskih bolezni, arteriosskleroze itd.
Znižane cene
od 1. septembra dalje **pavšalna penzija** za 10 dni Din 600·—, za 20 dni Din 1.100·—. V tej pavšalni penziji je vračunana soba, štirikrat dnevno prvovrstna hrana in kopeli, zdravniška preiskava in vse takse.
Zahtevajte prospekte od uprave zdravilišča!

— **Postojna spominu † duh. sv. A. Ažmana.** Nenadna smrt duh. svetnika Andreja Ažmana je globoko odjeknila tudi med brati za mejo, kjer je pokojni gospod dolga leta plodonosno deloval kot vzgojitelj mladine in kot neumoren delavec za napredek ljudstva. Kljub dolgim letom ločitve se ga je ljudstvo vedno živo spominjalo in vsem je bilo hudo, da se niso mogli vsaj ob grobu še enkrat posloviti od dobrega gospoda. V duhu pa so bili združeni ob njegovem grobu. Namesto šopka na njegov grob so pa darovali 100 Din društvu »Dom slepih«, za kar se jim društvo najlepše zahvaljuje.

— **Dr. Slavko Cerič,** bibliotekar parlamentarne biblioteke v Washingtonu, se je mudil pretekle dni tudi v Ljubljani. Obiskal je pred tem že Belgrad in Zagreb, sedaj pa odpotuje v Bosno, kjer se je rodil. Vse jugoslovansko časopisje je posvetilo temu znanstveniku veliko pažnjo. Njegov prihod je v zvezi s posebno misijo, ki mu jo je poverila washingtonska biblioteka, t. j., da naveže stike med kulturnimi ustanovami v Jugoslaviji in v Združenih državah Amerike. Kakor že v drugih kulturnih centrih naše države, se je zanimal tudi pri nas za vse važne kulturne institucije in ustanovil zveze med njimi in Washingtonsko biblioteko. Slovenija je napravila nanj posebno globok utis. Čudil se je našemu napredku, našemu razgibanemu kulturnemu življenju, obenem pa se je veselil našega obilnega tujskega prometa, ki daje tako veliko priznanje našim naravnim krasotam. Izjavil je da bo ob povratku v Ameriko tolmačil amerikanskim Slovencem naše želje, naj ne pozabijo svoje zemlje, iz katere so zrastli.

— **Akademiki — na gorenjski prosvetni tabor na Jesenicah!** Na gorenjskem prosvetnem taboru moramo biti tudi katoliški akademiki zastopani v čim večjem številu. Vsi, ki vam je količkaj mogoče, zlasti Gorenjci in iz ljubljanske okolice, udeležite se tabora! Pridite z znaki svojih društev! Skrbite, da se na Jesenice pripeljete že s prvimi jutranjimi vlaki, ob 8 je zbiranje za sprevod, ki se prične ob 9. Na jeseniški postaji nas bodo pričakovali reditelji, ki nam bodo odkazali mesto. — Na svidenje na Jesenicah!

— **Božja pot na Dobrovi pri Ljubljani.** Zadnjo nedeljo je deževje zadržalo romarje, da niso mogli prih v tako obilnem številu, kakor so želeli. Dekliška Marijina družba se ni ustrašila deževja in je prišla. Iz Tržiča je avto pripeljal romarje. Upamo, da bo v nedeljo bolše vreme in da bodo mogli Ljubljančani obiskati priljubljeno jim božjo pot. Sv. maše so od 5 do pol 11. Popoldne ob 4 ima govor g. stolni vikar Alojzij Košmerlj. Avto vozi po potrebi vsako uro, pa tudi večkrat.

— **Začetek šolskega leta na meščanski šoli v Novem mestu.** Vpisovanje v prvi razred bo 1. 2. in 3. septembra od 8—12 v pisarni ravnateljstva. Vpis v ostale razrede bo tudi v teh dneh, in sicer v drugi razred 1., v tretji razred 2. in v četrti razred 3. septembra v razredih. Šolnine so oproščeni le otroci staršev, ki plačujejo manj kot 300 Din davka na leto. Vsi učenci in učenke, ki imajo popravne izpite, naj se zglase na šoli v soboto, 29. avgusta t. l. ob osmih zjutraj. Vse drugo bo objavljeno na uradni deski v šolskem poslopju.

— **Na meščanski šoli na Jesenicah** bodo popravni izpiti dne 29. in 31. avgusta, vpisovanje pa 1., 2. in 3. septembra od osmih do dvanajstih. — Podrobnosti bodo razvidne iz razglasa na šolski deski pred pisarno.

— **Na meščanski šoli pri uršulin. v Mekinjah** je vpisovanje 1. in 2. septembra od 9—12 in od 15—18. Začetna služba božja bo dne 10. septembra ob 8, nato se prične redni pouk.

— **Na mešč. šoli v Škofji Loki** bo vpisovanje 1., 2. in 3. septembra. V prvi razred se sprejemajo dekleta in dečki, ki so dosegli v četrtem ali višjem razredu vsaj dober uspeh. Navodila za vpisovanje in izpite so na oglasni deski v šolski veži.

— **Ravnateljstvo kn. šk. dijaškega semenišča v Mariboru** naroča svojim gojencem, da pošljejo do 1. septembra vodstvu zavoda potrebne listine in denar za vpis na drž. klas. gimnazijo v Mariboru. Oni, ki vstopajo na novo v mariborsko gimnazijo, morajo poleg zadnjega šolskega izpričevala in davčnega potrdila za odmero šolnine poslati tudi krstni list. Poleg šolnine plačajo četrtošolci še 90 Din, osmošolci 96 Din, učenci ostalih razredov pa 86 Din. — V zavod naj pridejo dijaki šele 11. septembra, ker je 12. septembra otvoritvena služba božja.

— **O svobodi govorimo vsak dan,** vendar je pa svoboda le navidezna, če nismo tudi gospodarsko samostojni in neodvisni. Koliko moramo še storiti za svojo svobodo in kaj lahko vse dosežemo, nam pa dokaže državna razstava »Za naš les« na jesenskem velesejmu od 1. do 13. sept. Zanesljive statistike nam bodo dokazale, da se edino po svoji krivdi še nismo osvobodili tudi v lesni industriji in obrti, čeprav lahko z manjšimi izdatki in enako spretnimi rokami proizvajamo najrazličnejše predmete za lastno porabo in tudi za izvoz.

— **Vožnja po morju se poceni,** ker je Jadranska plovidba obiskovalcem Ljubljanskega velesejma dovolila za plačano vožnjo v nižjem razredu v višjem razredu in sicer za potovanje v Ljubljano od 20. avgusta do 10. septembra, za povratek po morju pa od 3. do 20. septembra. Prav tako je potovanje v višjem razredu s karto za nižji razred dovolila Dubrovačka parobrodska plovidba in sicer za potovanje v Ljubljano od 30. avgusta do 13. septembra in za povratek domov od 1. no 20. septembra. Vsi ti popusti pa veljajo samo če imate velesejmsko legitimacijo s seboj.

— **Zastrupljenje z gobami.** Take in enake novice beremo v našem časopisju sedaj v gobarski sezoni dnevno. Teh nesreč so ljudje sami krivi, ker lahkomiselno ali zaradi nepoznanja gob nabirajo neužitne. Sedaj ko imamo v slovenskem jeziku strokovnjaško pisano in s podobami vseh užitnih in strupenih gob v naravnih barvah opremljeno knjigo, je vsakomur mogoče, da se temeljito seznani z gobami. Ker je goba postala vsled krize hrana najširših plasti naroda, ki se v velikih množinah izvaža in konservira tudi za domačo porabo, bi morali posvečati temu vprašanju večjo važnost. Knjiga »Naše gobe«, navodilo za spoznavanje užitnih in strupenih gob, katero je spisal strokovnjak Ante Beg, obsega 60 strani navodil za spoznavanje užitnih in strupenih gob, kako rastejo, kako jih nabiramo, sušimo in kako pripravljajo naše kuharice okusna jedila iz gob. Knjiga ima 75 barvanih slik po naravi in stane vezana 50 Din. Dobe se pa slike tudi same za se nalepljene na karton za nazorni pouk, cena 100 Din. Naše geslo mora biti: **V vsako hišo knjigo »Naše gobe«.** Knjigo je založila leta 1923 Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

— **Vid Vaš.h oči si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri** strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izpraševanemu optiku, Stari trg 9. Ljubljana.

VPISOVANJE v enoletno trgovsko šolo, znani »Christofov učni zavod«. Ljubljana, Domobranska cesta 15, dnevno v pisarni (tudi pismeno). Zahtevajte nove brezplačne prospekte.

— **Sončimo se, toda pravilno.** Ne smemo se uleči kar nenadoma na vroče sonce, temveč se morata telo in koža počasi navaditi. Predvsem ne smemo pozabiti na KREMO NIVEA in OLJE NIVEA. Tako postane sončenje šele pravo veselje. (10532)

Ljubljana

⊙ **Maša za turiste in izletnike** bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.15, pred odhodom turistovskih vlakov.

⊙ **Aškerčeva ulica za promet zaprta.** Mestno poglavarstvo naznanja, da se bo zaradi tlakovanja državne ceste št. 2 od Sv. Jakoba mostu do Bleiweisove ceste do nadaljnjega zaprla Aškerčeva cesta za ves avtomobilski in vozovni promet.

⊙ **Posvečuj praznik! Cigava je ta zapoved?** — Ali mar danes ne velja več? Pa še posebno danes, ko imamo na tisoče brezposelnih v vseh delavskih strokah. — A vendar se dela tudi ob nedeljah, in delalo se je na tako velik in zapovedan praznik (cerkveno in državno), kot je praznik Marijinega Vnebovzetja. — Mar mislijo tisti, ki vodijo dela, da božja zapoved ne velja morda zato, ker je Mojzes v prvi sveti jezi vrgel ob tla tabli z zapisanimi deseterimi božjimi zapovedmi, ko je prišedši z njimi z gore Sinaja videl izvoljeno ljudstvo, kako malikuje zlato tele in pleše okoli njega. — (Kakor plešejo nekateri še danes v drugi obliki). Pa Bog je dal že takrat Mojzesu dve novi tabli z istimi postavami, ki veljajo še danes. — Za vse — brez izjeme in brez kompromisa, če naj so sploh še kristjani! — Da se prav razumemo: Ni dovoljeno delo ob Bogu posvečenih dnevih ne onim, ki še stoje na temelju pozitivnega katoličtva, ne onim, ki so zdrknili z njega. Težaško delo že celo ne, razen ob neodložljivi in nujni sili, ko pristane na to tudi cerkev. — Gotovo pa take sile ni, da bi razbijala zidarska kladiva na tak praznik, kot je Veliki Šmaren, pa naj bo to kjerkoli že. — F. K-n.

TEL. 22-21 **KINO UNION** TEL. 22-21
Danes premiera! Ob 16., 19·15 in 21·15 uri
Ta film bo očaral slehernega ljubitelja petja!
Slavni tenorist **Luis Graveur**
in prekrasna **Camila Horn** v filmu
Hrepenim za Teboj
Kot dopolnilo 2 zvočna tednika (Ufa in Fox)

⊙ **Lichtenthurnov zavod v Ljubljani.** Osnovna šola: 1. septembra vpisovanje; 2. septembra ob osmih šolska sv. maša; 3. septembra pričetek rednega pouka. — Meščanska šola: 31. avgusta popravni izpiti. Pričetek ob 9. 1. septembra vpisovanje; 9. septembra šolska sv maša ob 10; 10. septembra pričetek rednega pouka.

⊙ **Vpisovanje na konservatorij.** Od prihodnjega torka dalje, to je od 1. septembra, bo vpisovanje na državni konservatorij in šolo Glasbene Matice. Na konservatorij se bodo sprejemali gojenci do 7. septembra, v šolo Glasbene Matice pa do 3. septembra. Redni pouk se začne na šoli 7. septembra, na konservatoriju pa 15. septembra. Opozarjamo na velike plakate, ki vise po mestu, kjer so zabeleženi vsi oddelki in predmeti. Podrobni pogoji v veži poslopja.

⊙ **Na I. mešani meščanski šoli v Ljubljani** (prej Vič) bo vpisovanje učencev(nk) v I. razred **le dne 1. septembra;** v ostale razrede pa dne 2. in 3. septembra 1936. — Radi pomanjkanja učnih sob se bo sprejelo v I. razred le omejeno število učencev(nk).

⊙ **Vpisovanje za francoski otroški vrtec** pri sestrah frančiškankah misijonarkah Marijinih. Gorupova ul. 17, bo 1.—3. septembra od 9 do 12.

⊙ **Slab ribji trg.** Včerajšnji petkov ribji trg je bil prav slab, tako letos že kmalu ne. Tudi povpraševanja po ribah ni bilo. Znak, da se gospoda — ljubiteljica dragih rib — še ni vrnila z letovišč in počitnic. Na Jadranu je včeraj besnela prva jesenska burja. Lov je bil zato izredno slab. Na trgu je bilo le okoli 50 kg sardel, ki so se podražile od 14 kar na 18 Din kg. Tunin se je prodajal po 26 Din kg. Večja je bila izbira sladkovodnih rib. Donavske postrvi ali smuči so bile 22—24, domač žive postrvi 40 Din, ščuke 18, klini 12 Din kg. Raki od 2 do 6 Din komad.

⊙ **Cenejše bo letanje po zraku,** ker je uprava Aeroputa dovolila obiskovalcem Ljubljanskega velesejma 50% popusta za polete v Ljubljano in nazaj dokler traja velesejem.

Maribor

□ **Plavalni tečaj na otoku.** V ponedeljek se prične pod strokovnim vodstvom mladinski plavalni tečaj SSK Maratona v kopališču na Mariborskem otoku ter traja 10 dni. Sprejemajo se vanj otroci od 8. do 15. leta. Mladina naj se javi ob treh popoldne pod skakalnim stolpom. Sprejemajo se v tečaj otroci, ki znajo plavati in tudi neplavači. Starši, omogočite mladini, da se nauči plavanja!

□ **Seja Okrožnega odbora.** Te dni je imel Okrožni odbor obrtniških združenj v Mariboru svojo plenarno sejo. Predsednik je poročal o delovanju odbora v času od zadnje plenarne seje, ki se je vršila dne 27. oktobra lanskega leta. Predložen je bil tudi obračun za lansko leto ter se je pri tem ugotovilo, da dolgujejo nekatera združenja Okrožnemu odboru še 31.000 Din na članarini. Odobril se je proračun za prihodnje leto z zneskom 50.000 Din. Mariborski okrožni odbor šteje 47 včlanjenih združenj s 5090 člani, 2590 pomočniki, 2097 vajenci. V ostalem so se obravnavale na seji še nekatere notranje zadeve, med njimi tudi vprašanje tajništva.

□ **Ribe na trgu.** Včeraj so prodajali girice po 10, dental po 36, lignje po 32, belice po 7—8 in mrene po 10—12 Din za kg. Trg je bil z ribjim blagom bolj slabo založen.

□ **Vrnite nabiralne pole in bloke Spomeniškega odbora.** Mariborski Spomeniški odbor prosi vse prizadete, ki so prejeli nabiralne bloke in pole, da jih čim prej vrnejo, četudi neprodane ali prazne. Potrebno je to zaradi sestave točne kontrole ter zaradi zaključka nabiralne akcije. Pisarna Spomeniškega odbora se nahaja na Rotovškem trgu št. 1 na mestnem poglavarstvu.

□ **Otroci se vračajo.** Deklice, ki jih je mariborska Karitativna zveza poslala na enomesečno bivanje ob morju, se vrnejo prihodnji torek, dne 1. septembra. Starši naj jih pridejo čakat na kolodvor v Celju točno opoldne, v Mariboru pa ob 6. zvečer!

□ **Pevski zbor Glasbene Matice** začne s septembrom zopet z rednimi vajami. Prvi posvetovalni sestanek pevcev bo v torek, 1. septembra, ob 20. uri.

□ **Glasbena šola »Drave«.** Hinko Druzovič ml. diplom. absolvent drž. muz. akademije v Zagrebu prevzame pouk v violini, klavirju in orkestralnem igranju. Gdč. Reiserjeva nadaljuje v tem šolskem letu svoje konservatorijske študije v Gradcu. Kapelnik L. Žekar prevzame pouk v pihalih. Na Ljudski glasbeni šoli se bo tudi poučevalo v igranju na citrah.

□ **Smrt blage gospe.** V Stolni ulici 7 je umrla v starosti 60 let gospa Rozina Irgolič, soproga upravnika pošte I. v Mariboru. Pokojnica je bila zelo blaga gospa, ki so jo čislali vsi znanci. Pokopali jo bodo v nedeljo ob pol 4. popoldne na pobrežkem pokopališču. Svetila ji večna luč, žalujočim naše iskreno sožalje!

□ **Pevsko društvo »Poštni rog« v Mariboru** je imelo te dni svoj občni zbor, na katerem si je izvolilo novega predsednika Jurija Žula. Novoizvoljeni odbor vabi vse tovariše-pevce, da pristopijo in ojačijo vrste lastnega pevskega društva, ki naj bo naš ponos. Vse izvršujoče in podporne člane, ki imajo otroke nad 8 let stare, kateri bi imeli veselje za tamburaško godbo, pa vabi društvo, da jih privedejo v tamburaški odsek. Vaje so vsak ponedeljek in petek, in sicer za tamburaše od pol 17. do pol 19. ure, za pevce pa od 19. do 21. — Obenem vabi »Poštni rog« mariborsko občinstvo na proslavo 10 letnice svojega obstoja, ki jo praznuje 4. oktobra t. l. Prostor in program bo pravočasno objavljen. — Odbor.

□ **Hišni posestniki bodo veseli.** Mestna občina je dobila motorni asfaltni kotel, s katerim se bo asfaltiranje hodnikov zelo pocenilo. Ko so polagale v mestu asfaltni tlak zasebne tvrdke, je bila cena za kvadartni meter 50 Din. Potem je začela asfaltirati mestna občina v svoji režiji ter se je tlak pocenil na 40 Din. Z uporabo novega stroja bo pa stal kvadratni meter asfaltnega tlaka samo 30 Din, kar bodo hišni posestniki, ki morajo nositi stroške asfaltiranja hodnikov, z veseljem pozdravili. Asfaltiranje bo šlo tudi znatno bolj izpod rok. Čim bo izvežbanih dovolj delavcev, bo mogoče na dan položiti do 300 kvadratnih metrov tlaka. To bo potrebno, ker namerava občina letos in prihodnjo pomlad celotno asfaltirano omrežje hodnikov temeljito popraviti. Že letos bo popravljenih 3000 kvadratnih metrov, prihodnje letos pa 7000 metrov. Za motorni kotel je dala občina samo 53.000 Din, tako da se bo ta investicija kmalu izplačala.

Celje

Delavski spor pri Westnu. Kakor smo že včeraj na kratko poročali, je izbruhnil v tovarni Westen konflikt, ki je pognal na cesto okrog 1000 delavcev in delavk. Spor v tovarni je izbruhnil radi nekega mojstra, Delavke so postavile dotičnega inozemskega mojstra na cesto. Medtem pa je vodstvo ustavilo obrat in ni pustilo delavcev, ki so prišli na delo v tovarno. Istočasno pa je podjetje nabilo razglas, s katerim odpušča vse delavce in jim plača 14 dnevni odpovedni rok. Prepričani smo bili, da se bo tak malenkostni spor likvidiral na popolnoma miren način. In res so se že včeraj začela pogajanja med delavskimi zaupniki in zastopniki podjetja. Tem pogajanjem je predsedoval župan mestne občine celjske g. Mihelčič. Delavci so zahtevali, naj se takoj vsi sprejmejo na delo nazaj in da takoj prično z delom. Zastopniki podjetja pa pravijo, da se mora ta spor likvidirati v soglasju z obema lastnikoma tovarne, ki sta gg. Adolf in August Westen. Pogajanja so bila radi tega prekinjena in so se nadaljevala včeraj zvečer ob 6.

Gledališka družina ustanovljena. Ko je bivši režim razpustil poleg drugih tudi Katoliško prosvetno društvo v Celju, je bilo tudi Gledališki družini, ki je bila tedaj odsek tega društva, nemogočeno nadaljne delo. Danes je Gledališka družina samostojno društvo, da bo tako lažje in nemoteno delovala na prosvetnem polju. Ker so pravila samostojne Gledališke družine od kr. banske uprave že odobrena, bo v ponedeljek, dne 31. avgusta t. l. ob 8 zvečer ustanovni občni zbor v Domu, Samostanska ulica.

Sv .maša za planince. Jutri, v nedeljo bo ob 10 pred Mozirsko kočo na Golteh sv. maša za planince in izletnike.

Uradni dan Zbornice za TOI v Ljubljani za Celje in celjsko okolico se vrši v torek, dne 1. septembra 1936 od 8 do 12 predpoldne v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje, Razlagova ulica št. 8. pritličje, levo.

Ukinitev toka. Mestna elektrarna sporoča, da bo v nedeljo, dne 30. t. m. radi nujnega popravila na omrežju prekinjena dobava toka od 5 do pol 6 zjutraj.

Vzgled možatosti

Mengeš, 27. avgusta.

Na občinski seji dne 26. avg. je občinski odbor soglasno izvolil g. Janeza Bokaliča za častnega občana z ozirom na njegove izredne zasluge za tukajšnjo občino. Imenovani je deloval v občinskem odboru neprenehoma nad 40 let. Še zadnje čase je bil v občin. upravi zgled vsem drugim članom. Čeprav ima že 71 let in s svojimi otroci obdeluje precejšnjo kmetijo, ni opustil nikdar nobene seje in je bil vedno do minute točno na mestu. Za takimi rekordi naj bi šla mladina!

Odlikovanca krasi izredna duševna nadarjenost, odločnost in krepko telesno zdravje. Kar so v občinskem odboru rekli Bokaličev oče, to je tudi držalo. Naj omenimo izmed sto in sto reči samo eno. Leta 1908 se je razpravljalo v občinskem odboru o ustanovitvi obrtno-nadaljevalne šole v Mengšu. Bili so nekateri odlični obrtniki, ki so zagovarjali korist in potrebo te šole. Pa kakor vedno in povsod, so bili tudi med obrtniki odborniki, ki se jim je zdelo, da se bodo vajenci največ naučili doma v delavnici in jim zato ni treba več hoditi v šolo. Pri glasovanju v odborovi seji je šlo v tako važni stvari samo za en sam glas. Vplivalo se je mnogo na g. Bokaliča, naj on glasuje proti ustanovitvi obrtne šole. Toda glej, čudno! Nekateri obrtniki so glasovali proti, a g. Bokalič, kmet od nog do glave, je glasoval za šolo in tako je prav on s svojo razsodnostjo in odločnostjo pripomogel do razmaha obrtniškega stanu v Mengšu in okolici. Tu vidimo jasno, da v občinskem odboru ni odločilno število obrtnikov, kmetov in delavcev, pač pa je stokrat bolj važno, da so notri razsodni, odločni in pošteni možje, ki vestno, pošteno in pravično upoštevajo potrebe vseh stanov in skrbe za skupno blaginjo občine. V novem občinskem odboru v Mengšu zastopa odlikovanca v polni meri njegov sin Miha. Tako deluje sin po očetu!

Oče Bokalič pa ni postal to, kar je, sam iz sebe, ampak je v veliki meri izpopolnjevalo njegove vrline dobro časopisje. Kmalu po ustanovitvi »Domoljuba« je postal njegov naročnik. Zadnjih trideset let je pa, čeprav tudi njega muči težko kmečko delo in kriza, stalno naročen na dnevnik »Slovenca«, brez katerega ne more živeti. Iz časopisja je mož videl, kako človeštvo napreduje. Zato je tudi on stal glede napredka vedno v prvih vrstah. Pred 52 leti je bil soustanovitelj in dolgoleten član tukajšnje godbe. Nato pa soustanovitelj in član nadzorstva električne zadruge. Bil je naprednjak v pravem in resničnem pomenu besede.

Slavljenec pa zasluži posebno pohvalo tudi kot razumen gospodar dobro urejene kmetije in skrben družinski oče mnogoštevilne družine. Temelj njegovega delovanja je: moli in delaj. Pozimi, zlasti v adventu in v maju, je skoraj dnevno pri sv. maši, mesečno pristopi k sv. obhajilu, doma pa dela nadvse pridno ze obilno družino. Za vztrajno in naporno delo ga usposobija izredna telesna krepost. Dasiravno ima že 71 let, je bil pri vojakih in v vojski, dela trdo kmetsko delo, vendar še nikdar ni bil niti en dan bolan, da bi moral ležati. Sam z veseljem priznava: »Odkar so me mati dali iz naročja, še nisem niti en dan ležal zaradi bolezni.« Kaj, to je zdrava korenina! Malo, nič takih! Pa četudi je bil sem in tja v nedeljo zvečer pozno v noč s prijatelji v prijetni družbi, zjutraj ob 3 je vstal in šel na delo. Mož je vedno zdrav in vesel! In če je v družbi kdo tožil zaradi težav in nezgod, na pr. zaradi preobilega dežja ali suše, ga je Bokaličev oče zavrnil: »Bog še nikdar ni ničesar napak naredil, ljudje pa že mnogo. Imamo takega gospodarja, ki še nikdar ni nič zagospodaril.« To je mož, ki živi iz vere!

Zato naj Bog odlikovanca njegovi številni in pridni družini ohrani še dolgo vrsto let zdravega, veselega in čilega! Bog ga živi!

Občinske volitve v Mengšu

Samo en dan nas še loči od volitev. Ali ste že vsi precenili važnost tega dne?

Ker je vložena samo ena lista, izbirate lahko samo dvoje: **ali daste zaupnico sedanjemu županu g. K. Gregorcu, ali pa ostanete doma in s tem podprete naše nasprotnike, ki se volitev ne bodo udeležili. Zato naj nobeden ne ostane doma, ne dajte se begati od nasprotnikov.** Ne samo, da bodo naši kandidati izvoljeni, ampak moramo vsi misliti, **kako bodo izvoljeni.**

Kandidati na listi g. K. Gregorca so vam znani. Občinsko gospodarstvo pod njihovim upravljanjem ne bo trpelo škode. V zadnjih letih ste se lahko prepričali, da gospodarijo trezno, pametno in pošteno. Nikdar niso gledali na to, ali je volilec njihov pristaš ali ne, kakor naši nasprotniki, temveč so jim bili in jim bodo vsi enakovredni, svobodni soobčani. **Kdor ostane doma, podira, kar oni gradijo.**

Ločani in Dobrnci! **Vsi pridite na volišče.** Vaše želje so izpolnjene. Zato pričakujemo, da boste tudi vi izpolnili željo našega dr. A. Korošca, ki vas vse vabi na volišče. **Gotovo mu ne boste ostali dolžni zahvale.**

Letošnjim občinskim volitvam pripisujejo vsi veliko važnost. Po diktatorskem režimu se bodo volitve zopet izvedle svobodno. Volja ljudstva naj se svobodno izrazi in pokaže svojo moč. Ali jo boste zatajili? Če ste bili neustrašeni pri prejšnjih volitvah, toliko večja in lepša zmaga mora biti sedaj.

Občine, ki še niso volile, gledajo na vas, volilci! Gotovo ne boste dopustili, da bi se slabše odrezali, kakor v vaših sosednjih občinah, kjer so volitve že bile. Tudi voditelj dr. A. Korošec potrebuje pri težkem delu vaše pomoči. **Nihče mu je ne sme odreči, zakaj on je je gotovo tudi najbolj vreden. Kakor ste manifestirali zanj v juniju, prav tako storite v nedeljo. — Zato sleherni pojdi in glasuj!**

Ptuj

Na Dravskem polju je zopet gorelo. Preteklo jutro okrog 4. je nenadoma začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Martina Županiča na Hajdini pri Ptuju. Ogenj se je z veliko naglico razširil na stanovanjsko poslopje in na sosedno poslopje posestnika Alojzija Lajha. Obema posestnikoma je zgorelo vse do ta' s poljskimi pridelki in gospodarskim orodjem vred. Žrtev požara je tudi troje glav goveje živine, tri svinje in okrog 50 komadov perutnine. Skupna škoda znaša okrog 60.000 Din. Gasilcem iz Hajdine se je z veliko muko posrečilo požar omejiti, ker je bila vsa vas v nevarnosti. Ob času požara je ležala nad Ptujem in okolico tako gosta megla, da se ni moglo iz mestnega stolpa razločevati daljine, zaradi česar se ptujski gasilci niso udeležili gašenja.

Gospodarstvo

Trgovinska pogajanja z Italijo

Jugoslovanski kurir poroča iz Rima, da je rimska vlada začela proučevati odgovor naše vlade na italijansko noto z dne 29. julija 1936, ki gre za vpostavitvijo trgovinskih odnošajev med Jugoslavijo in Italijo. V obveščenih rimskih krogih smatrajo, da bo Italija sprejela pripombe našega odgovora. Na podlagi tega se pričakuje, da se bo v septembru mesecu začela normalna izmenjava blaga med Jugoslavijo in Italijo.

V zvezi s tem poročilom piše agencija še dalje, da sta v našem odgovoru v glavnem dve pripombi: 1. da naj bi bila zamena blaga v bodoče 1:1, in 2. stare terjatve se imajo posebej obravnavati. Zato tudi novi posli ne bodo obremenjeni z deblokiranjem naših terjatev od Italije.

Italijanski predlog, da naj znaša italijanski izvoz v Jugoslavijo v treh mesecih 21.275.000 lir, izvoz iz Jugoslavije pa 14.500.000 lir, je kalkuliran za 3. četrtletje letos. Ker bo trgovina blaga urejena na podlagi trimesečnih kontingentov, vrednost kontingentov za posamezna trimesečja ne bo enaka. Lahko se pričakuje, da bodo kontingenti za 4. trimesečji večji kot so bili določeni za 3. trimesečje. Vprašanje je samo, če bo razmerje 1:1 21.7:21.7 ali 14.5 proti 14.5 milj. lir.

Seja okrožnih odborov v Mariboru

Maribor, 28. avgusta.

Te dni je bil v Mariboru sestanek delegatov vseh okrožnih odborov obrtniških združenj v Sloveniji. Na sestanku so se obravnavala zanimiva in aktualna vprašanja, ki se tičejo našega obrtništva. Predvsem se je razpravljalo o vprašanju financiranja okrožnih odborov, ki prihajajo v težkoče zaradi tega, ker združenja ne izpolnjujejo svojih obveznoti v redu. Začasno se je sklenilo, da s posebno vlogo naprosijo bansko upravo, naj opozori okr. načelstva, da bodo članarino od združenj strožje terjala in bodo pri vseh združenjih, ki članarine kljub opominom ne bi plačala, izvršila revizijo poslovanja.

Zanimiva je bila tudi debata o vprašanju trajanja pomočniške dobe. Večina mojstrov se je izrekla za podaljšanje te dobe od 3 na 5 let, kar bi bilo treba izvesti z revizijo obrtnega zakona. Razgovor se je vršil tudi o potrebi čim hitrejšega razpisa volitev v okrožne odbore, v katerih so sedaj samo imenovani delegati. Zanimiva je tudi zahteva, naj banovina strožje obravnava dispenze o strokovni usposobljenosti, kakor se to vrši sedaj.

Stanje naših kliringov

V dobi od 20.—27. avgusta se je naš klirinški saldo v prometu z Nemčijo zmanjšal od 19.5 na 19.14 milj. mark ter je bila izplačana zadnja aviza št. 10.187 (10.170) z dne 29. julija (29. julija).

V italijanskem kliringu se je saldo zmanjšal od 38.8 na 38.7 milj. lir.

Povečal se je pa saldo v turškem kliringu od 1.31 na 1.431 milj. francoskih frankov, v bolgarskem pa od 431.000 na 557.000 Din.

Proizvodnja sintetičnega bencina v Italiji

Iz Trsta poročajo, da se nadaljujejo dela, ki naj zasigurajo Italiji dovolj nacionalnih pogonskih sredstev mesto bencina. Pri tej izgraditvi italijanske industrijske produkcije pa sodeluje v odločni meri nemški kapital, ki je dal na razpolago tudi razna tehnična sredstva. Velika rafinerija Aquila v Trstu je bila instalirana po znani berlinski tvrdki Borsig, pa je tudi nemški kapital prevzel polovico osnovne glavnice.

Rafinerija Aquila bo producirala na koncu letošnjega leta že 300.000 ton letno bencina, kapaciteta pa bo v najkrajšem času zvišana na 400.000 ton.

Italijanska vlada sploh z vsemi sredstvi forsira produkcijo onih industrijskih izdelkov, ki so se v dobi sankcij pokazali za nujno potrebne. Vse stroje in instalacije, katerih ne morejo dobaviti domače tvrdke, se bo lahko uvozilo brezplačno in bodo proste poslovnega davka. Vse rafinerije in instalacije za pridobivanje umetnega bencina, ki se nanovo osnujejo, so proste za 10 let plačila davka na dobiček. Vse to prihaja najbolj v korist Nemčiji, ki ima tozadevno že zelo dobre izkušnje v državi sami.

Nadalje je v kratkem pričakovati tudi dograditve tozadevne tvornice družbe Montecatini v bližini Barija, nadalje v bližini Livorna. Tretja tvornica pa bo ustanovljena zraven Florence.

Ali ste že poravnali naročnino?

Železniški promet v aprilu

V mesecu aprilu t. l. je potovalo po naših železnicah 4,128.577 potnikov (aprila 1935: 3,192372) in sicer: 3,033.587 v lokalnem prometu, 79.642 po društvu »Putnik« in 15.348 v inozemskem prometu. Število pozicij odpremljene prtljage eskpres. blaga je znašalo 21.988 (v marcu 19.847) v lokalnem prometu in 1510 (v marcu 3274) v inozemskem prometu. Čisti prevozni dohodki (brez transportne takse) so znašali v mesecu aprilu v tisočih din:

	1936	1935	napram 1935
a) v potniškem prometu:			
	47,461	36,788	+ 10,673
b) v prtljažnem prometu:			
	1,116	1,203	— 87
c) v blagovnem prometu:			
	98,244	117,019	— 18,775

Vsi čisti transportni dohodki so tedaj bili v aprilu 1936 manjši ali večji napram aprilu 1935:

v potniškem prometu	+ 10,673	—
v prtljažnem prometu	—	— 860
v blagovnem prometu	—	— 18,775
	+ 10,673	— 18.861
		+ 10.673
		= manje tis. din 8,185

Povečanje dohodkov v potniškem prometu pod 1., 2. in 3. gre pripisovati ponovnemu povišanju potniške tarife. Gre za interni pojav kot je običajen pri vsaki spremembi tarifa navzgor ali navzdol. V kolikor je bilo povišanje potniškega tarifa v skladu s soc. in gosp. stanjem. bo pokazala bodočnost. V prtljažnem prometu so se zmanjšali dohodki skupno za 86.268 din. To dejstvo je treba pripisovati na račun povišanja potniškega tarifa, ker so se potniki skušali zaradi povečanih izdatkov v potovanju pač omejiti. Skrb pa nas navdaja pri dejstvu stalnega padanja blagovnega prometa, kar dokazuje potrebo čimprejšnje revizije vseh blagovnih tarifov v naši državi. N—g

★

Pot Jugoslavije iz krize. Tak je naslov uvodnega članka v gospodarskem delu «Frankfurter Zeitung». Članek, oznamenovan z »gc« in datiran iz Belgrada, se peča najprej s položajem leta 1935, ki kaže gotove znake izboljšanja. Ugotavlja, da je kljub višjim agrarnim cenam kupna moč kmeta še vedno izredno nizka. Kreditna kriza pa je najbolj zavlačujoč faktor za gospodarsko življenje. Za industrijo in trgovino se pozna tudi velika vsota zamrznjenih terjatev v Nemčiji in Italiji. Najslabše se razvijata mlinska in lesna industrija. — Živahno je ustanavljanje težke industrije: Zenica, Bor, aluminij. — Članek govori nadalje o zaščiti bank, o absorbiranju vlog po privilegiranih zavodih za državne potrebe itd. Zunanja trgovina se razvija neugodno, mnogo pa doprinaša plačilni bilanci tujski promet.

Poročilo zavoda za pospeševanje obrti v Zagrebu. Po zgledu Zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, je tudi zagrebška obrtna zbornica osnovala svoj zavod za pospeševanje obrti. Ta zbornica je izdala sedaj prvo poročilo o delu zavoda in je namen publikacije seznaniti obrtnike s poslovanjem tega zavoda. Poročilo obsega 106 strani s številnimi slikami na lepem papirju ter kaže delo zavoda. Doslej je šlo skozi prireditve zavoda 1433 obrtnikov, pomočnikov in vajencev. Cena poročilu je 30 din.

Kovani denar in Narodna banka. Čeprav je Narodna banka po svojem poročilu podvzela ukrepe za razdelitev srebrnega in niklastega denarja v državi, se opaža pomanjkanje tega denarja tako v Belgradu kot v notranjosti države. Želeč zadovoljiti potrebe denarnega prometa sporoča Narodna banka vsem denarnim zavodom in drugim denarnim ustanovam, davčnim upravam, občinam, poštam večjim hotelom in obratom, ker dosedanja prizadevanja v tej smeri niso dala pričakovanih uspehov da jim bo kot regulator denarnega prometa na zahtevo brez plačila stroškov za ekspedicijo, poslala srebrni in kovinski denar, ko se odgovarjajoči znesek položi centrali ali podružnicam ali neposredno v gotovini ali s posredovanjem Poštne hranilnice ali na kakšen drug način. Istočasno objavlja Narodna banka, da bo od omenjenih ustanov in tvrdk sprejemala nazaj kovani denar v zameno za bankovce v kolikor za ta denar ni potrebe v njih kraju v mejah zneska kovanega denarja, ki so ga prej prejeli v navedeno svrho. S tem Narodna banka apelira na denarne zavode in navedene ustanove, da ji pomagajo pri pravilni razdelitvi kovanega denarja.

Pokriti mostovi so bili še pred leti v Poljanski in Selški dolini značilni za ves škofjeloški okraj. Skoraj vse so pa odnesle strahotne povodnji, ki so vzele tudi nove betonske mostove. Nerazsodni ljudje so pa zahtevali nove mostove brez streh, češ, da čez pokrite ne morejo pozimi voziti s sanmi. Niso premislili, kako trajni so pokriti mostovi, saj je v Nemčiji ohranjen že 800 let star lesen in pokrit most. Sodobni inženjerji so spoznali prednosti pokritih mostov in so tudi na Savi pod Litijo novemu lesenemu mostu dali streho. Še več takih bodo napravili, kakor bi se vsa Slovenija učila od starega loškega gospostva. Stare pokrite mostove, kar je še ohranjenih v Poljanski dolini, in tudi nove bomo pa videli na velesejmski razstavi »Za naš les«.

Kako gradimo lesene hiše, se naučimo na velesejmski razstavi »Za naš les«. Načrti in modeli nam predočijo vse načine, kakc grade hiše pri nas in drugje. Modeli obodnih sten z vsemi izolacijami, modeli tal in stropov, streh, stopnic, oken in vrat nam pokažejo, kako so gradili naši predniki in kako gradi hiše iz lesa moderna inozemska industrija. Načrti, slike in modeli raznovrstnih lesenih stanovanjskih haš, vil, društvenih domov, planinskih hotelov in koč, bolnišnic, šol in cerkva nas morajo preveriti, da je tudi lesena stavba lepa, povrh pa še toplejša, bolj suha, trajnejša in cenejša nego zidana.

Borza

Dne 28. avgusta 1936.

Denar

V zasebnem kliringu je avstrijski šiling na ljubljanski borzi popustil na 8.56—8.66, na zagrebški borzi na 8.4650—8.5650. Grški boni so beležili v Zagrebu 32 denar.

Angleški funt je ostal na naših borzah neizpremenjen ter je v Ljubljani beležil 288—238.50, v Zagrebu 237.20—238.80. Španska pezeta je v Zagrebu popustila na 5.70 blago.

Nemški čeki so se v Ljubljani učvrstili na 13.25—13.45, v Zagrebu pa na 13.13—13.33.

Italijanske lire so v zasebnem kliringu nudili v Zagrebu po 3.20 blago.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 hol. gold. . .	2966.37—2980.96
Berlin 100 mark	1753.48—1767.36
Bruselj 100 belg	736.69— 741.75
Curih 100 frankov	1424.22—1431.29
London 1 funt	219.27— 221.32
Newyork 100 dolarjev	4333.22—4369.53
Pariz 100 frankov	287.68— 289.12
Praga 100 kron	180.47— 181.58

Skupni promet na zadrebški borzi je znašal brez kompenzacij 1,950.321 Din.

Curih. Belgrad 7, Pariz 20.20, London 15.42, Newyork 306.75, Bruselj 51.775, Milan 24.15, Amsterdam 208.275, Berlin 123.30, Dunaj 57, Stockholm 79.50, Oslo 77.45, Kopenhagen 68.85, Praga 12.68, Varšava 57.70, Budimpešta 61, Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.80, Buenos-Aires 0.86.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 82.50—83, agrarji 47.5—48.5, vojna škoda promptna 365—366, begluške obvez. 68.75—69.75, 8% Bler. pos. 83.50—84, 7% Bler. pos. 73.50—74.50, 7% pos. DHB 86.50—87.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 82.50 den., agrarji 47.50 den., vojna škoda promptna 365—366, 9., 10. 364 den., begl. obvez. 68.50 den., 8% Bler. pos. 83 den., 7% Bler. pos. 72.50 den., 7% pos. DHB 86.50 den., 7% stab. pos. 83—83.25. — Delnice: Priv. agr. banka 233 den., Trboveljska 135—140 (135), Isis 25 bl., Osj. sladk. tov. 100—130.

Za hitro vožnjo

s maksimum sigurnostjo in dolgotrajnostjo uporabljajte ojačeno gumo

Continental

A. GOREC d. z o. z.

Palača Ljubljanske kreditne banke.

Ivan Kajtna obsojen na 2 leti

Celje, 28. avgusta.

Danes se je pred malim kazenskim senatom okrožnega sodišča v Celju, ki mu je predsedoval g. dr. Mak, zagovarjal znani zločinec Ivan Kajtna, ki je s svojimi drznimi pobegi pred orožniki vzbudil pred 3 meseci v Celju velikansko zanimanje. Ob zadnji aretaciji se je orožnikom upiral tako, da so morali uporabiti silo in je bil pri tem ranjen z bajonetom v trebuh. Ivan Kajtna si je od rane opomogel in ozdravel ter je danes prejel za svoja kazniva dejanja zasluženo kazen robije 2 let.

Naznanila

Ljubljana

1 *Nočno službo imajo lekarne:* mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Drugi kraji

Ježica. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva priredi danes razstavo cvetja in sadu v šoli na Ježici. Vsi vljudno vabljeni!

Poizvedovanja

Izgubljena je bila 12. t. m. v Ljubljani črna usnjena listnica. Ker je bilo v njej za izgubitelja več važnih stvari, ki so za najditelja brez pomena, prosi izgubitelj, da naznani najditelj svoj naslov, ali pa vrne listnico ali pa vsaj vsebino nefrankirano župnemu uradu v Trnovem. Naslov v listnici.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 29. avgusta: 12.00 Druga za drugo se plošče vrtijo z njih pa napevi veseli donijo 12.45 Poročila, vremenska napoved 13.00 Napoved časa, spored, obvestila 13.15 Druga za drugo se plošče vrtijo, z njih pa napevi veseli donijo 14.00 Vreme, borzni tečaji 18.00 Za delopust (Radijski orkester) 18.40 Borba za vrhunec sveta (dr. Vaiter Bohinec) 19.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročla, spored, obvestila 19.30 Nacionalna ura: Indijske vode in naša narodna poezija (Pavle Jevtič, prenos iz Belgrada) 19.50 Koračnice (plošče) 20.10 O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) 20.30 Olimpijada 1936 ali Bogovi se zabavajo in na zemljane gledajo (Pester večer s sodelovanjem pevcev, godcev in članov radijske igralske družine — Besedilo: Ivan Rob in Marijan Mehle) 22.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, spored 22.20 Lahka glasba (Rad. ork.).

Drugi programi:

SOBOTA, 29. avgusta. *Belgrad I:* 20.00 Oskar Strauss: Car valčka, opereta — *Belgrad II:* 20.00 Metalurgična industrija Jugoslavije (Vladimir Škerl) 23.15 Plesna glasba — *Zagreb:* 20.00 Klavirski koncert Antonije Geiger-Eichorn 20.30 Vokalni koncert 21.30 Lahka glasba — *Dunaj:* 19.25 Lehar: Der Göttergatte, opereta 22.10 Muzika za čelo in klavir — *Brno:* 20.30 Radio-igra *Bratislava:* Italijanske arije (Vokalni koncert) — *Budimpešta:* 20.00 Pester večer 22.45 Koncert polka Marije Terezije — *Rim:* 20.40 Radio-igra 21.20 Orkestralni koncert — *Milan:* Cile: Arlezianka, opera — *Berlin:* 20.10 Ura modernih šlagerjev — *Königsberg:* 19.10 Orgelski koncert — *Leipzig:* 19.15 Donski kozaki pojo 20.10 Večer Lortzingove in Kreutzerjeve glasbe.

Kulturni obzornik

Dr. August Pavel - petdesetletnik

Dr. Avgust Pavel se je rodil 28. avgusta 1886 na Cankovi (blizu Radgone) v Slovenski krajini. Nežna in knjigo ljubeča mati ter preudarni oče — sin ju slavi v pesmi — sta vzgojila poleg njega še brata duhovnika ter tri sestre, ki so si izvolile redovniški oziroma učiteljski poklic. Gimnazijo je študiral v Monoštru (Szentgotthárd) in Szombathelyu (1897—1905), nato pa slavistiko (pri

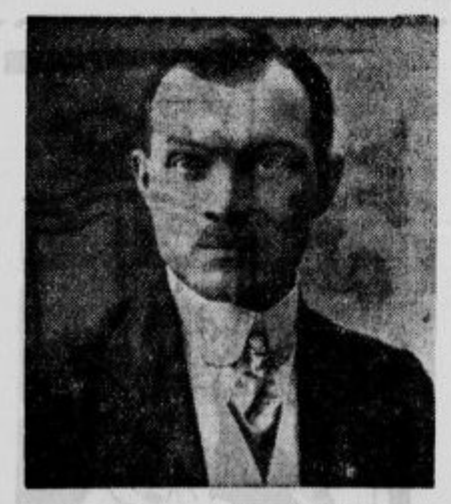

prof. Oskarju Asbóthu, ki je pisal tudi o prekmurskem narečju), latinščino in madžarščino na univerzi v Budapešti (1905—1909). Prvo iz ljubezni, druga za kruh — in iz prve je promoviral. Specializiral se je v srbskohrvatski gramatiki, gladko pa obvlada ruščino in poljščino. Napisal je med vojno tudi madžarski učbenik ruskega jezika, navaja pa pesmi v poljščini, ruščini, zlasti pa srbskohrvatske narodne. Služboval je v Budapešti, Tordi, Dombovóru. od l. 1920 pa v Sombotelju. Medtem je pretrpel svetovno vojno in gorje prevratne dobe. Sedaj je tudi namestnik ravnatelja v župnijskem muzeju, vodja knjižnice in etnografskega oddelka prav tam.

Pavel je vzrasel na Cankovi pod vplivom župnika in pisatelja Jožefa Borovnjaka, ki je imel stike s štajersko duhovščino in s slovenskimi znanstveniki (K. Glaser, Simonič i. dr.). V njegovih študijskih letih je pričela Ivanocyjeva družba izdajati publikacije v narečju, ki jim je postal Pavel sodelavec. Ljubezen do slovenske knjige ga je nagnila k preučevanju domačega narečja. Pod vodstvom prof. Asbotha se je že v študijskih letih z vso temeljitostjo poglobil v dialektologijo. Njegovo disertacijo »Glasoslovje cankovskega slovenskega narečja« (1909, v madžarščini) ne podaja le tega, kar obeta naslov, ampak je že v glavnem oris vsega prekmurskega narečja. Delo je obširno ocenil in v nemščini približal slavistom prof. Asboth sam v Roczniku slawisticznem. Slovenski dialektologiji pa je dal dr. Pavel z njim osnovo za študij prekmurščine, kar priznava prof. Ramovš v Slovenische Studien in s citati v raznih delih. V uvodu (prevod v Slovanu 1912 in zborniku »Slovenska krajina«) je Pavel podal narodopisni pregled Slovenske krajine. Dodatek dela pa vsebuje številne narodne pesmi v fonetičnem zapisu. Delo je izdala budapeštanska akademija kot prvi zvezek zbirke »Slovanska narečja na Madžarskem«.

Dr. Pavel še danes na vsakoletnem obisku domačije ne odloži svinčnika, ko čuje domačo govorico, zato je njegovo gradivo že dokaj naraslo. Velika škoda, da radi težkih razmer ni mogel vsega ne obdelati in ne objaviti. Objavil je le še razpravo »Jezik najnovejše prekmurske književnosti« (v reviji Nyelotudomány 1916), kjer je pokazal, da je pismena prekmurščina popačena od namišljeno etimoloških in centralno knjižnih oblik.

Jezikoslovno gradivo je vnašal dr. Pavel tudi v svoje narodopisne razprave. V posebni študiji »Zbirka prekmurskih tekstov in zgodovina dosedanjega zbiranja« (Nyelotudomány 1917—1918) je ocenil dotedanje zapise prekmurskega narodnega blaga, zlasti Kühnarjevo delo, sam pa je v fonetičnem zapisu in madžarskem prevodu ter lingvistično komentirano objavil več ljudskih pripovedk. — Posebno pozornost je vzbudila Pavlova študija »Odprta ognjišča v kuhinjah Slovencev na Madžarskem«, izšla v madžarščini in slovenščini (Etnolog 1931). Tu je pokazal na narodopisne in jezikovne zaklade tega malo znanega ozemlja Slovencev ob Rabi. Razprava je primer Pavlove širokopoteznosti, ki pritegne v znanstveno obravnavanje vse pojave ljudskega življenja.

Dr. Pavel ima več rokopisov prekmurskih starih pesmi, ki jih želi objaviti, dalje razpravo o madžarskih tujkah v prekmurskem narečju, o prekmurskem oblikovanju, o južni prekmurščini itd. Vsi ti doneski bi lepo obogatili znanje o Slovenski krajini, zato jih trdno pričakujemo od njega!

Poleg študija domačega jezika in narodopisja zanimajo dr. Pavla naravno tudi kulturni stiki med južnimi Slovani in Madžari. Že kot dijak je prevajal v madžarščino južnoslovanske epske narodne pesmi iz cikla kraljeviča Marka in o kralju Matjažu. Iz visokošolskih let nosi že s seboj prizadevanje, napisati izčrpno monografijo o Hunyadijcih v južnoslovanski ljudski in literarni tradiciji. V osredju tega gradiva stoji kralj Matjaž, ki je skupen slovenskemu in madžarskemu izročilu. Zato zbira dr. Pavel vse gradivo, ki ga more dobiti o kralju Matjažu v tisku ali izročilu. Iz tega dela je že objavil razpravo »Hunyadijci v južnoslovanskem ljudskem pesništvu« (Letopis muzeja v Sombotelju 1927). — V to področje spadata tudi razpravi »Sorodstva pravljice o Orfeju v južnoslovanskem pesništvu« (Ethnographia 1909) in »Južnoslovanski viri lepe zgodbice o kralju Beli in Bankójevi hčeri (Ethnographia 1913).

Kulturne stike med Madžari in južnimi Slovani goji dr. Pavel tudi s svojimi številnimi poročili o slovenskem literarnem življenju in novih knjigah v raznih revijah, zlasti v svoji »Vasi szemle«. Pričel je prevajati Ivana Cankarja in bo njegov prevod Hlapca Jerneja kmalu izšel. Radi prevajateljevega dobrega obvladanja obeh jezikov bo ta prevod eden najboljših, gotovo pa najbolj natančen. Želimo le, da bi se njegova prevajalska delavnost nadaljevala in naj bi kmalu seznanila Madžare z našimi najznačilnejšimi pripovedniki.

August Pavel pa ni le vnet znanstvenik in organizator kulturnega življenja, marveč je tudi pesnik. Pod psevdonimom Sinek Martinek, vzetim iz prekmurske ljudske romance, je Pavel objavljal v dijaških in še v vojnih letih svoje pesmi v domačem narečju. Izhajale so v Kalendarju Srca Jezušovoga, Marijinem listu in Novinah (1907—1917). V njih je opeval zlasti domačo krajino in usodo vojne dobe. Upam, da bodo izšle v izboru prekmurske publicistike, ki ga potrebujemo in je v pripravi. Za primer naj navedem kitico iz pesmi »Slovo« (1907): »Z Bogom gore, gore divnokrasne, — Vaš sin ide na dáleko pot. — Ali njegov prle život ugásne, — kak se z vaših pozabi lepot.« — Gojil je tudi madžarsko pesem, ki se mu je pa razvila v zrelo obliko in udaren ritem v zadnjih letih. Po nekaterih nastopih v revijah je izdal l. 1933 pesniško zbirko v madžarščini »Vak völgy ölén igy zsolozsmázok — Tako pojem psalme v objemu slepe doline«. Letos pa se ji je pridružila druga knjiga pesmi »Felgyjtott erdö — Zažgani gozd«.

Idejni in snovni svet Pavlovih moških pesmi je družabni vihar in prelom sodobnosti, kakor ga pesnik doživlja v svojem etičnem hotenju, na drugi strani pa pesnikovo osebno potapljanje v globine in trpkosti človeške duše. Brezobzirno odkritosrčno lastna doživetja in enako sodi krivično vrvenje vsakdanjosti. Z močno vero v človečanstvo ter z religioznim navdihom kliče novi čas, upa v novega, boljšega človeka, ki bo prinesel človeštvu red evangelija. Izvirne in učinkovite pesnikove misli spremlja nenavadno izbrušena jezikovna oblika, tako da so ga vse ocene priznalno sprejele in ga prištele med najpristnejše pesniške glasnike sodobnosti na Madžarskem. Kdor pozna Pavlovo usodo, ta se ne čudi navideznemu paradoksu, da slavist slovenskega rodu pesni v madžarščini. Usoda je namreč mnogokdaj silnejša od človeka in prav najboljši ji mnogokrat drago plačajo svoj danj... Kdor bere Pavlove pesmi, tistemu je vse to potrjeno.

Nekateri sinovi našega naroda so kakor svetilniki na morju tujine. Tak je dr. Avgust Pavel. Okoliščinam svojega življenja je žrtvoval svoj znanstveni razvoj, izpričuje pa v tujini duševno moč našega naroda. Z željo, naj bi se mu posrečilo uresničiti vse vzore in načrte, mu kličemo z njegovimi besedami iz pesmi budnice (Novine 1917. štev. 39):

Ne de tak vsigdar, kak je bilo!
Ne povesi obüpano, narod, glavó!
Stoj močno na svetih, starinskih tlej,
v lepšoj bodočnosti vüpanje mej!

Iz nesrečne Španije:

Ljuta bitka za Guadalupe

(Poročilo s Hendayea.)

Francoski obmejni kraj Hendaye je jako živahno kopališče, dasi se ne more meriti s San Sebastianom. A ker je kopališče Hendaye s številnimi hoteli na polotoku, je odtod izvrsten razgled na bojno pozorišče na oni strani obrežja. Človeku se celo dozdeva, da je mnogo ljudi prišlo v to letovišče vprav zato, da bi opazovali strahovito špansko bojno pozorišče.

Kar čudovita je podoba, **če na** obrežju vse živahno vrvi in se raduje in brezskrbno sedeva na raznih balkonih in terasah, a zaeno sliši človek

grmenje topov, vidi stebre dima, plamene granat s trdnjave Guadalupe.

Predvsem pa se človek zaveda, da **je na onem bregu na stotine ujetnikov v smrtni grozi.** Med njimi so tudi ženske in otroci, ki kot talci varujejo trdnjavo, da je ne razstrelijo. Vemo namreč, da je v trdnjavi zaloga razstrelilnih snovi in bi bilo pravcato besnenje pekla, če bi se užgale. Časih se udeleži boja tudi barka s topovi, ki je last rdečih.

Streli **pokajo, kakor da bi izhajali iz Hendeya in šipe šklepečejo.** Kot odgovor na obstreljevanje, postrelijo ujetnike.

Ker je tudi to poletje mnogo deževja, se letala tod le težko spreletavajo. Časih pa se pripeti, da kdaj pomotoma pade kaka bomba na francoske obmejne kraje. Zato so francoski letalci budno na straži.

Ker je vedno večja nevarnost, da bi ne **začele razsajati kužne bolezni,** so na francoski meji že ukrenili vse potrebno. Na koncu obrežnega hendayeskega sprehajališča, ki je do španske Fuenterrabije le še kilometer daleč, je zmeraj dosti ljudi z daljnogledi. Nekateri so se že okoristili z ljudsko radovednostjo in izposojajo daljnoglede pa 2 in 3 franke. — Prav tako se zbirajo ljudje na tako zvanem **mednarodnem mostu,** ki spaja Hendaye z Irunom. Francoska in španska zatvornica na meji sta zaprti. Na obeh koncih meja so večkrat zbrani begunci. Nekateri, ki imajo še kaj denarja, se pripeljejo s čolni čez Bidasoa in časih imajo tudi še kaj prtljage s seboj. Vendar so ti begunci vedno le inozemci, zakaj imovitejših Spancev itak ne pustijo več oditi.

Na mostu se nabere po več žensk, otrok in starcev, ki imajo svojo revno prtljago s seboj in jih obmejna straža izpušča dalje.

Časih je treba po 500 beguncev spraviti pod streho in jih prehraniti.

Strašni so prizori, ki jih tu človek videva: na ves glas vekajoči otroci, ki se držijo krila ihtečih žensk; kaka stara žena kar z ganljivo skrbnostjo nese kletko s kanarčkom s seboj, druga, ima v košari mačko.

Naravnost grozotna pa je podoba ponoči. Medtem ko se hendajske luči mirno zrcalijo v Bidasoaju in se bolj proti severu, v Biarritzu vse kar lesketa, pa je špansko obrežje zavito v črno temo. Mogoče ondi ni več elektrike, mogoče pa **so luči prepovedane radi letalskih napadov?** — A zdaj pa zdaj vzplamti kaka luč in spet naglo ugasne. Nekje tam sredi temine zarjove topovski strel, nekje spet se zabliska in nato zarohni granata. Spet in spet švigne na bregu odsev kake avtomobilske luči, ki naglo brzi dalje. Lahko si mislimo, kako marsikdo na oni strani, ki čakajo v neprodirni temi, kaj se bo zgodilo z njimi, koprneče strmi v svetlobo na francoski strani, ki jo tako dobro poznajo in kjer so vsako leto ob tem času doživljali lepe in vesele dni.

Doslej se je na koncu rtiča Higuerja zdaj pa zdaj zasvetila žarka luč s svetilnika in se raztezala po morju kot edina plamenica človečnosti. A zdaj je **tudi ta ugasnila.**

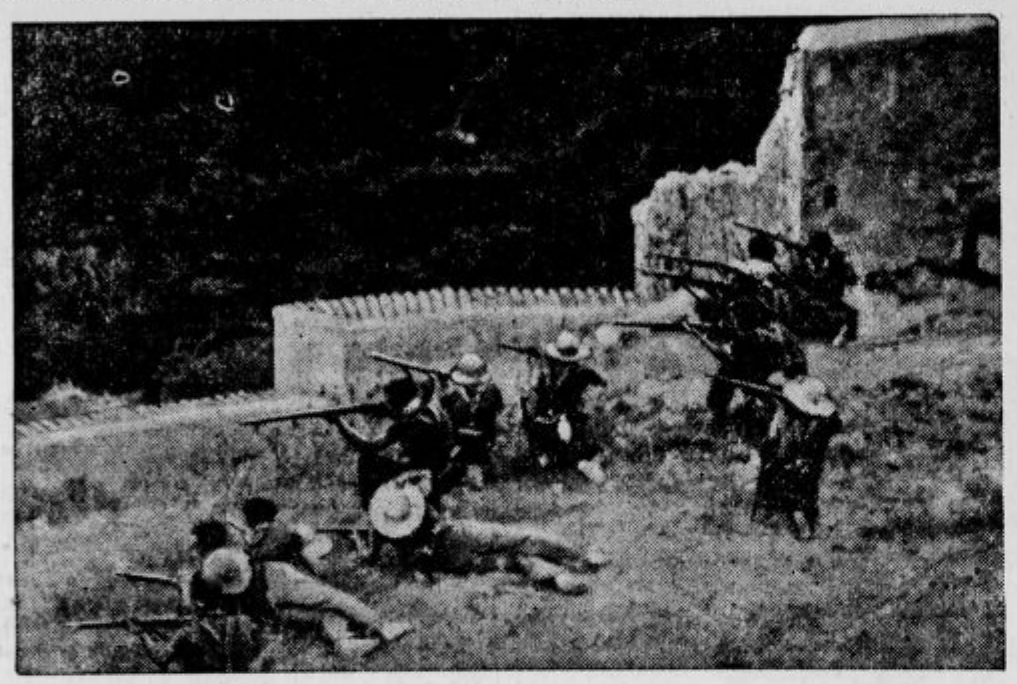

Bitka v gorovju. Slika je s Sierre d'Espadane, kjer so hudi boji med belimi in rdečimi četami.

Ko bije ura...

Odkar je Nürnberžan Peter Henlein, ki je bil od leta 1509 ključavničar, tedanje velike in težke priprave za mero časa tako zmanjšal, da bi jih bilo moči obesiti, — smo tako vajeni teh časovnih mer, da si skoraj ne moremo misliti, kako je bilo nekoč brez njih. Kdor je imel nekoč tako uro, nürnberško jajce«, je moral biti precej petičen človek. Ljudje so jih cenili ko kako čudo, misleč, da so v njih same skrivnostne in čudežne naprave. A kmalu so prišle v modo te nove ure in avgsburški zgodovinar Pavel Setten je leta 1558 poročal, da je imela gospoda majhne, okrogle ure. V Shakespearejevi igri »Kaj hočete«, pravi Malvolio, da je jako zanimivo in zabavno, če kdo v družbi navija svojo uro. O cesarju Karlu V. poročajo, da je imel uhan, v katerega je bila vdelana urica na bitje in je imel tudi majcene urice v prstanih. Sploh so tedaj izdelovali neznansko majhne urice in sicer ne le okrogle, ovalne, osmerokotne oblike in take v obliki zvezde, marveč tudi takšne, ki so bile ko knjiga ali ko oreh, ali kakor lilija, križ ali mrtvaška glava.

Velike ure za v sobe so bile v srednjem veku prave mojstrovine, ki so jih občudovali daleč po svetu. Pred nekaj leti so oteli pozabi neko dragoceno uro, ki jo je bil najbrž Filip Dobri Burgundski podaril neki knežji družini. Ta ura ima dva po pol metra visoka gotska stolpa iz pozlačenega brona in je slična kapelici. Vsa je zgrajena natančno po predpisih gotskega stavbarstva. Plošča za številke je na modri podlagi iz emajliranega srebra in je prav v sredi med stolpičema. Če ura bije, se začne gibati možicelj na majhnem stolpiču v sredi strehe. Vse kolesje je popolnoma ohranjeno. V obeh zunanjih stolpih sta vretenca na navijanje in v srednjem stebriču, ki je z njim ura okrašena, vodi dolg valj v tabernakelj, ki se v njem spet giblje možiček, kadar ura bije. Ta ura je bržkone ena izmed prvih hišnih ur, ki tvori prehod od ur na cerkvenih stolpih do majhnih žepnih in stenskih ur.

Dolžnosti velekapitala

Oba največja finančna koncerna na Japonskem, Mitsui in Mitsubiši, sta sklenila, da dasta na razpolago sredstva za **pridobivanje petroleja iz premoga** s hidrogeniziranjem (s posebnim načinom vode). Na ta način so milijonarji Mitsui pripomogli barvni industriji v Nemčiji **pridobivanje olja,** vendar se ta način gospodarsko še ne izplača, ker je takšno olje dražje ko pristno. Oba vodilna japonska koncerna pa hočeta ta način pridobivanja uvesti na debelo, čeprav za zdaj še ne bo nobenega dobička, saj ima Japonska malo vrelcev in mora večinoma ves petrolej uvažati. Oba koncerna čutita, da je njih dolžnost, da dasta svoja sredstva na razpolago in pomagata, da Japonska ne bo odvisna od inozemstva.

Na Japonskem so začeli v poslednjih letih precej napadati kapitalizem. Vprav zato naj se pa izkaže, da velekapital ni tako sebičen, kakor mislijo ljudje in da pomaga državi brez vsakršnega dobička zase. Da bi se mnenje o velekapitalu omililo, so milijonarji Mitsui pred nekaj leti dali denarja za ustnovo, ki naj pridobiva radij za zdravstvene namene, ki naj podpira znanstvena raziskavanja, pospešuje ovčerejo in drugo. Prav zato bo velekapital Mitsui tudi pri ustanovitvi neke banke, ki bo manjšim obrtnikom posojala denar na majhne obresti. Za to banko bodo dali Mitsui polovico kapitala.

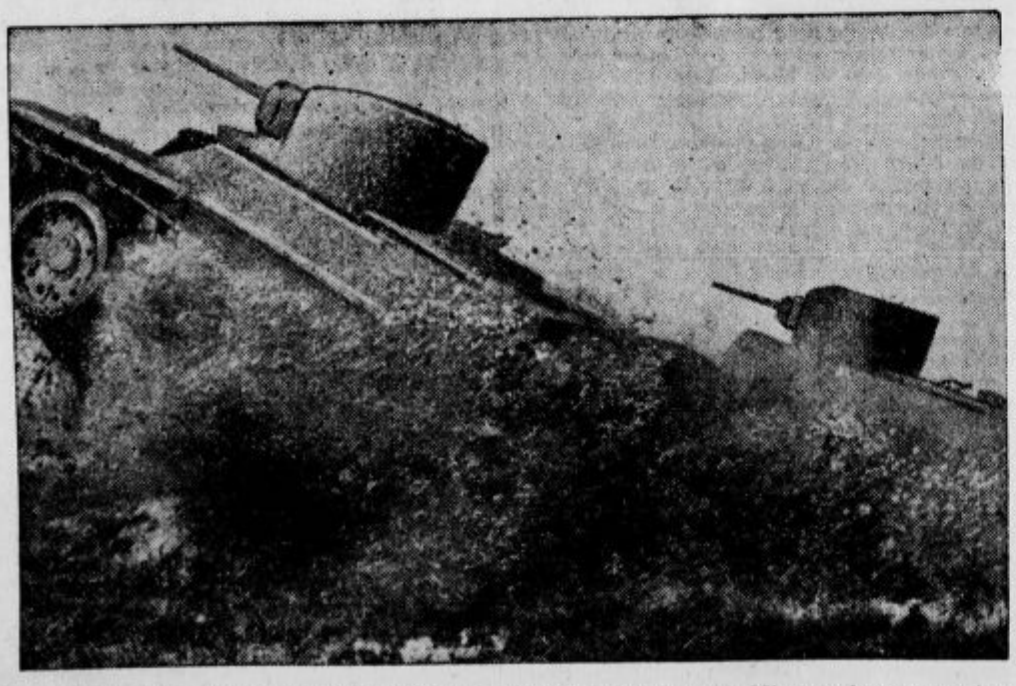

Rdeča mobilizacija zoper Evropo. Slika kaže vaje Rdeče armade s tanki. Mimo tankov za ravnino in vodo, ima ruska armada tudi tanke ki skačejo.

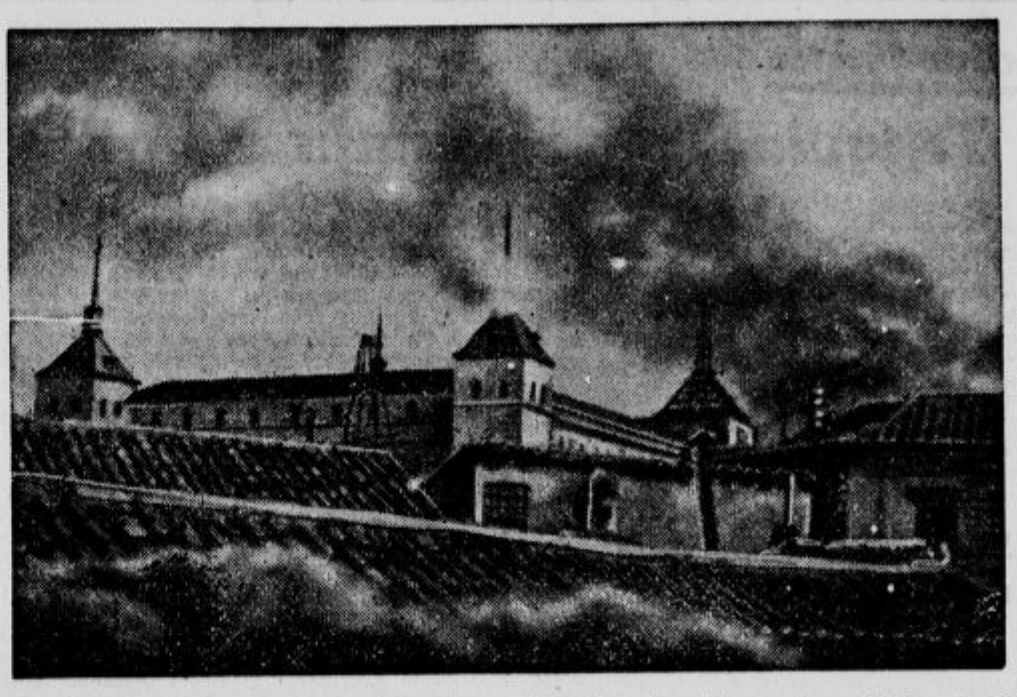

Goreči Alcazar v Toledu. Pogled na Toledo z gorečim Alcazarjem, kjer se že več tednov bojujejo bele čete zoper rdeče. Z letali sporočajo posadki, da se bliža rešitev.

V boju z ledeniki in ognjeniki

Islandija pomeni: **ledena dežela.** Ko je neki Norvežan leta 860 prvikrat zagledal te orjaške sklade ledenikov, je imenoval to deželo s tem imenom. Čudovito na Islandiji je to, da se shajajo tu pekoči in goreči ognjeniki in pa ledeni orjaki.

Ni kar tako preprosto in brez nevarnosti obiskati to mrko, čudežno deželo. In če bi ne bilo ondi kmetov, ki so trdi, zvesti, žilavi in zaeno dobrohotni in njih še bolj žilavih konjičev, pa sploh ne bi bilo mogoče potovati po tej nedostopni, hudi deželi. Zdaj morajo ti hrabri konjiči plezati čez strjene tokove lave, zdaj morajo potrpežljivo, leže počakati, da neha divjati peščeni orkan, zdaj spet, kar je najhujše, morajo prenesti jezdeca čez divje reke, kjer preži pri vsaki stopinji smrt na človeka in žival.

Na jugovzhodu je orjaški ledeniški oklep Vatna-Jökull, ki sliči divjemu nestvoru. Saj so ljudje vedeli, da skriva pod svojim ledenim plaščem žgoče plasti. A ko se je leta 1934 z gromom in švigajočimi strelami začel gibati, ko se je dvignil iz njega mogočen ognjeni steber, ki so ga videli 100 km daleč, ko so bruhali iz njega rumeni in črni oblaki, tedaj se je vsa Islandija zgrozila. Spominjali so se poročil iz nesrečnega leta 1783, ko je vprav ta ognjenik-ledenik uničil več ko polovico vsega življenja v Islandiji.

»Mrtva pokrajina«

Vrsta drznih in znatiželjnih mož se je pripravilo, da se v nevarnosti za lastno življenje, postavijo po robu temu bruhajočemu nestvoru in ga proučijo. Prva sta se javila islandski kipar Einarsson in geolog Askelsson. Po težavnih stezah sta se bližala še bruhajočemu orjaku, a sta se morala radi vročega pepelnatega dežja in jedkih plinov kar naglo vrniti. Kmalu se je pojavila dobro opremljena danska ekspedicija Nielsenova, ki ji je Askelson kazal pot in ki je dospela do pravega žrela Grimsvötna. Po neizmernih težkočah se je posrečilo tej ekspediciji, da se je srečno vrnila, dasi so vsi mislili, da ni nihče več živ.

Zatem so naskočili orjaka Nemci. Eden izmed njih, Schmid, je poročal s te poti: Sami prepadi so vse naokoli, globoke, 6 do 8 m široke reže, gosti, do 8 m visoki kupi pepela vrh ledu, vse pomešano z snegom. Ondi se dviga krvavordeča luna. Ni glasu, sama tišina: mrtva pokrajina! In vendar vse kar živi v menjajočih se barvah. V sivkasti modrini plavajo neskončne ploskve in hribi se dvigajo v neznanskih oblikah nad večno ravnino.« Avgusta 1934 je bilo mogočno žrelo veliko 24 kvadratnih kilometrov in z roba si mogel videti žrelo, ki se je še zmeraj kadilo in ki je vanj navpično padala 200 m visoka, strma ledena stena.

V žrelo!

Dne 31. maja 1935 sta Schmid in dr. Leutelt **splezala v globino tega žrela. Schmid pravi:** »Le 50 m pred nama in prav za toliko pod nama je žrelo polno vroče vode. Nepopisana mešanica grušča, pepela in ledenih razvalin leži naokrog. Vihrajoči stebri dima se dvigajo proti previsom ledenih sten. Ledene lavine grmijo po 200 do 250 m visokih skalnatih stenah nizdol. Nikoli ni moči pozabiti čudovitega občutka: veselja, da sem dospel, kamor še nihče in zaeno veličastja spričo mogočnega borenja ognja z ledom.«

Po teh divjih pokrajinih vendarle živijo žilavi Islandi. V hudih bojih s hudourniki si utirajo pota za kruhom. Boriti se morajo s trojnimi mogočniki: z ledeniki, ognjeniki in divjimi vodami.

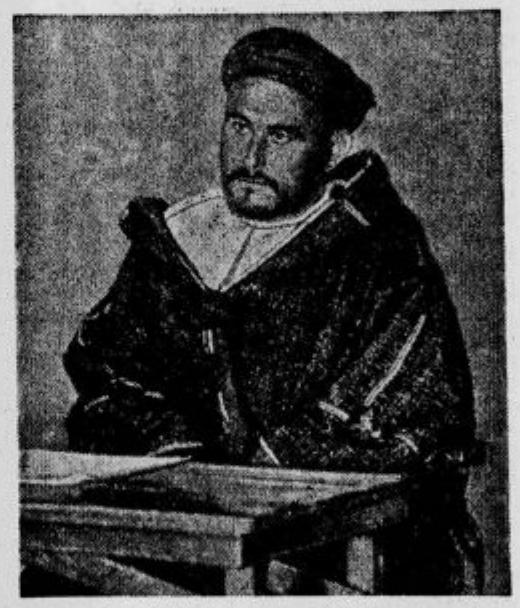

Abd-el-Krim, znani voditelj Rifkabilov v Maroku, ki je živel doslej v pregnanstvu na otoku Reunion, sev. Madaskarja, je baje pobegnil.

»SLOVENEC« pred 60 leti:

V soboto 26. avgusta 1876.

Politični pregled.

Ministrski svèt je bil te dni na Dunaju. Pravijo, da se je zopet obravnavala pogodba med Cislo in Translo. Pa zadnje besede, zlasti glede zadev bankinih, ne bodo imeli ministri, ampak vse drugi možje.

Na Španskem glede javne varnosti ni bolje kakor na Italijanskem. Nedavno so tolovaji napadli in oropali pošto med Guelvo in Sevilo; sploh tam ni varno z denarjem potovati. Pa nevarno je tudi bankine bilete in menjice pošiljati po pošti, ker se celó med poštnimi uradniki nahajajo tatovi. Dan za dnevom se zgubi kako rekomandirano pismo in menjice, ki so bile v njem, se s ponarejenimi podpisi tako hitro zamenjajo, da policija dozdaj še ni mogla zaslediti krivičnikov.

Domače novice.

— Spomin stoletnice rajnega škofa Ravnikarja se bo na Vačah obhajal 20. septembra s slovesno sv. mašo, k kateri so vljudno povabljeni duhovniki dekanije Moravške in tudi iz drugih bližnjih in daljnjih krajev vsi, ki se slovesnosti hočejo vdeležiti.

— Čveterorazredna šola v Črnomlji je 23. t. m. sklenila šolsko leto in razposlala letno poročilo, iz katerega posnamemo, da je šola imela z g. katehetom 5 učiteljev in 1 učiteljico. V vseh štirih razredih je bilo 472 učencev, (270 dečkov in 200 deklic). Po narodnosti so vsi Slovenci razun 8 Hrvatov, 4 Nemcev in 1 Ogra. Po veri so vsi katoličani, razun 1 protestanta.

— V Središču so zboleli ljudje in živina. Otroci imajo gine, da vsak dan po 2 otroka umrjeta. Živina pa je nalezla kužno bolezen na gobcu in parkljih.

Z južnega tečaja

Admiral Byrd je v letih 1933—35 na svoji ekspediciji na južni tečaj dosegel zlasti velike znanstvene uspehe v seizmičnem in magnetičnem merjenju vse pokrajine krog južnega tečaja. Vsega moštva te ekspedicije je bilo 115 članov, ki so imeli razne poklice, znanstvene in praktične. Mimo moštva je bilo še pri ekspediciji 153 psov za vprego sani in krava, ki je dajala sveže mleko članom ekspedicije, da jih ni napadla bolezen skorbut. Ekspedicija je imela še dve ladij, 4 letala, 6 vlačilcev, 15 peči, 7000 m neprodirnega blaga, 1000 stotov premoga, 100.000 vijakov, 3000 knjig, 5 pisalnih strojev itd. Živil pa: 15.000 kg sladkorja, 30.000 kg moke, 1000 kg tobaka, 6 zabojev gumija za žvečenje, 40.000 kg pasjih pogač itd.

Če hočete vedeti

Nedavno je iz Buenos Airesa odplul parnik »Kristus Kralj«, ki je **plavajoča cerkev.** Narejena je zato, da morejo biti pri službi božji ljudje v Patagoniji in južni Argentiniji. Ondotni prebivalci nimajo nobenih cerkva. Tako bo ta ladja vsako nedeljo obiskala vse te kraje. »Cerkveno ladjo« je posvetil nadkoł iz Buenos Airesa.

Bacili davice ostanejo po sedem mesecev živi, preden poginejo.

Nekatere stonoge izločajo precej kafre iz kože.

Zvezde, ki jih vidimo, oddajajo zemlji dvestomilijontinko tiste toplote, ki jo daje sveča na en meter dolžine.

»Pa nisem vedel, da ste lovec!«
»Saj tudi jaz nisem. Toda avto imam!«

Jeseniški sprevod bo govoril

Slavnostni sprevod na gorenjskem prosvetnem taboru na Jesenicah 30. avgusta

Gorenjska manifestira. Organizacija koraka. Neupoglijivost in trdna volja klenih značajev odseva od slovenskih mož in fantov, varuhov svetinj, ki so jih jim izročili dedje po očetih. Prožen korak naših žen in deklet, cvetja slovenskega naroda, izžarева veliko ljubezen do »besede«, dane jim od mater za izročilo v novi rod. Naša nada, naši otroci prekipevajo zanosa in že v teh naših malih plapola ogenj slovenske katoliške misli. To vse bo dokazal že sprevod:

1. Fanfare oznanjajo veselje in slavo korakajoče organizacije za njimi.

2. V roki krepkega osivelega borca veje zastava Krekovega prosvetnega društva, ki praznuje praznik 40 letnega dela. Sv. Jožef, veliki delavec in tesar, je varuh družine.

3. Četa fantov za zastavo izraža voljo zvestega čuvarja svoje zastave.

4. Ponosno veje simbol naše domovine, Jugoslavije. Državna zastava v rokah krepkega konjenika, ki ga spremljata borca na konju. — Dober Jugoslovan je dober Slovenec. V narodnih praporih je izražena vsa ta velika ljubezen. Konjenica v enotnih oblekah nazoruje organiziran narod za narodne simbole.

5. Dolga vrsta kolesarjev: v disciplini išči uspehov!

6. Tržiška godba vnema.

7. Četa mož in fantov v narodnih nošah. Prelep je naš narodni krój. Resnost in vedrost čete kliče: Ne omadežujmo svojega kroja.

8. »Slovenec, tvoja zemlja je zdrava. Polje, vinograd, gora, morje, ruda, kupčija tebe rede.« Kliče nas narodni buditelj Vodnik. — Polje: Oče in sin, sejavca zlatega žita. V dolgih škornjih, s predpasnikom zavihanim za pasom, sejeta zlato seme. Seme pada na skrbno obdelano grudo, ki bo pognala bogato klasje, naš kruh. Skrbna je roka sejalca katoliške slovenske prosvete, kruha srca našega naroda. — Vesela je pesem grabljic in kosecev. Delo žuljavih rok poje pesem naše delavnosti.

9. Seme je pognalo v zlato klasje. Na vozu, obloženem z zlatim klasjem vesela pesem žanjic, ob vozu krepki mlatiči sijejo radosti nad pridelkom svojih rok. Bogata je žetev naše grude, bogata žetev naše vzgoje.

10. Male viničarke. Vinograd so naši otroci. Čuvajmo ta vinograr pred plesnijo!

11. Gora: bogastvo naše. Planšarice in planšarji žare veselja, planšarški na čelu so kot čisti prekipevajoči vir naših bistrih vod. Smolnata je roka drvarja na vozu. V koči iz lubja je njegovo bivališče. Od jutra do večera jek sekire in doneča neprekinjena godba žage priča o delavnosti v izrabi bogastva naših gor. Bodimo delavni v neizčrpnem bogastvu na polju katoliške prosvete!

12. Mladi mornarčki, bodoči krmarji, korakajoči v podobi križa, učite se in ubogajte, da bo pod krmarjem vaše roke varno plul naš slovenski brod.

13. Ruda, kupčija: Naše delavstvo. Sajaste roke, žuljave roke. Pred vozom, ki ponazoruje plavž, koraka vodstvo delavske organizacije, ob vozu zesni kovači. Branimo ta naš kruh, ki ga je toliko v naši Sloveniji!

14. Za veselimi zvoki cerkljanske godbe gre prožno naše cvetje. Prelest slovenske narodne noše naj nikdar ne umre v moderni obleki. Slovensko dekle, slovenska žena, najlepša si v svojem narodnem kroju.

15. Naši običaji so lepi. Vse preveč umirajo. Prekrasna je narodna ohcet. Konjeniki, naši krepki možje na konjih spredaj, za njimi voz z nevesto in ženinom, drug in družica, svatje. Bala.

16. Visoko se dvigajo naše gore. Očak Triglav s svojo bajno pravljico o zakladu in Zlatorogu čuva svoj zaklad, lepoto naše Gorenjske. Palčki in vile. Otroci, ne pozabite prelepih pravljic naših babic in dedov, ker v njih je zrcalo preteke naše zemlje in njenih šeg.

17. Gospa sveta! Dežela jezer, dežela naših solzal V njih se utaplja naša zibelka. Sestre in bratje onstran Karavank, naša srca bijo danes z vami. Niste in ne boste pozabljeni. Pozdravljeni od Gorenjcev!

18. Godba Devica Marija Polje.

19. Kot drag gost korakajo za njo vrli gasilci KID in Jesenic.

20. Kdo je junak na malem konjičku? Gorenjski pobič, star še ne 8 let, v narodni noši jaha ponosno pred četo naših ljubčkov, ki vedro korakajo za svojim praporčkom. IV. božja zapoved, nam vsem sveta, ena bo varovala tudi naš rod.

21. Korak je krepak, vi naši mladci, ki stopate ponosno za simbolom-praporom. Mladci, kvišku in vedno naravnost, da boste sprejeli sveto dediščino pripravljeni!

22. V zarje Vidove! Za zelenim praporom stopa naša bodoča četa vodnikov svojega rodu. Pozdravljni študentje, ki ste izšli iz domov, kjer na oltarju, pogrnjenem s prtom narodnih vezenin, stoji sveto razpelo. Čast vam, akademiki, ki dajete svojemu narodu, kar ste prejeli od njega.

23. Prapor sv. Mihaela, prapor naše matice Prosvetne zveze s svojimi predstavniki bodi nam vedno simbol naše skupnosti in naše misli!

24. 40, 30, 25. Število jubilejev. Za njimi sivolasi ustanovitelji s 37 letnim predsednikom na čelu. Radost dedov jim sije raz lica, ker dete je vzrastlo v krepkega moža. Slava vam. — Za njimi vsi predsedniki razen dveh, ki sta nas zapustila, v dobi 40 let dela, in sedanji odbor, ki vodi brod katoliške delavske prosvete. V vseh gori le zavest, da stojimo krepki ter nas ne bo strla nobena sila. — Društveni prapori s svojimi predsedniki. Niso se uklonili pod silo. Vzdržali so in močneje vstali, vsi prerojeni v trpljenju.

25. Godba Krekovega prosvetnega društva. 25 let trobijo rogovi pred četami naših društev.

26. Fantovski prapor Jeseničanov, prapor Fužinarjev, ki so tesali zibke veliki mladeniški organizaciji. Krepak je vaš korak, ustanovitelji velike družine. S ponosom lahko zrete nazaj, ker seme, ki je bilo vsejano na Jesenicah, je rodilo obilo zlatega klasja. Ponosno korakajo fantje s svojimi prapori, za njimi fronta fantov in mož. Strumen korak priča o jekleni volji, ki hoče nositi naše svete ideje večno v svojem srcu. Ni je sile, ki bi strla to organizirano četo, ker danes vstaja podvojena.

27. Dekliški prapor. Simbol organizacije deklet, ki stopajo na branik za res pravo blago vzgojo srca dekleta in žene. — Za njimi naše žene in matere. Iz vas je rastla mladina in raste v čast in slavo, kakor je odločil Vsemogočni.

28. Četa mož in fantov s konjenico zaključuje sprevod. Gorenjska se vzbuja v novo življenje.

Živalski vrt v tivolskem parku

Že več let v Ljubljani ustanavljamo živalski vrt in tudi prekljali smo se že zaradi njega, da smo iz Tivolija pregnali njegove prve pričetke. Ljudje so namreč tedaj rekli, da se živali mučijo v tesnih kletkah in kurnikih, kar so imeli seveda prav, saj vsako mora tudi živali privoščiti svobodo. Posebno zadnji dve leti smo pa v Ljubljani z zadovoljstvom spremljali stremljenja društva »Noe«, ki je prirejalo prav čedne razstave na prostornem Scagnettijevem dvorišču v Selenburgovi ulici. Tudi o pogajanjih med društvom »Noe« in mestno občino smo že slišali in upamo, da bodo tudi ta pogajanja za primeren prostor v kratkem rodila uspeh. Navzlic vsemu temu bomo pa lahko že 1. septembra na Ljubljanskem velesejmu videli prav velik in mnogovrsten živalski vrt, kjer bo imela vsaka žival dosti prostora, da se naskače in naleta, kakor v gozdu, na polju ali pod milim nebom sploh. Sicer se sedanji živalski vrt še ne bo mogel kosati s svetovno slavnim Hagenbeckovim živalskim vrtom v Stellingenu pri Hamburgu, vendar bo pa tudi živalski vrt na velesejmu narejen popolnoma po načelih živalskega vrta v Stellingenu in bo zato gotovo ena največjih privlačnosti za male in velike obiskovalce velesejma.

Glavna razstava na jesenskem velesejmu bo posvečena propagandi za naš les, da ga porabimo čim največ doma, ne pa kakor doslej, ko smo surov les in polizdelke pošiljali za mal denar v inozemstvo, nato pa od tujcev spet za drag denar kupovali izdelke iz našega lesa. In če imamo na velesejmu že razstavo za propagando lesa in za večje spostovanje ter varovanje naših gozdov in lesov, zato bo živalski vrt prav primerno izpopolnil to veliko razstavo. Na drugi strani bo pa na velesejmu tudi prekrasna razstava, ki nam bo nazorno prikazala, kakšen naj bo sodoben vrt, ki si ga brez ptičjega petja niti misliti ne moremo. Sadjar in vrtnar namreč dobro vesta, da so njeni najpridnejši pomočniki pri zatiranju škodljivcev mali krilati umetniki in tudi druge živali. Tako bo tudi vrtnarska razstava izpopolnjena z živalskim vrtom, ki ga že nad teden dni pripravljajo na levi strani Lattermannovega drevoreda, kjer so se doslej na velesejmu vrtili vrtiljaki in so se sejmarji zabavali na avtodromih, toboganih in z drugimi atrakcijami.

Za živalski vrt je bil pa prostor, kjer so bile dosedaj razne komedije še premajhen, zato so ga potegnili še daleč v Tivolski park, da bo živalski vrt na velesejmu zavzel skoraj 10.000 kv. metrov. Posamezni oddelki na njem so razdeljeni s trdnimi, 3 m visokimi stenami iz neomajenih smrekovih tramov, a za medvedov park so postavili celo zid. Na širino 100 m se razteza glavni del ograde, kjer bo deset do 10 m širokih in do 15 m globokih prostorov za posamezne vrste gozdnih živali. Najtežje že čaka orjaški medved in neprestano ziblje svojih 200 kg sem in tja po začasni ozki kletki. Kakor v svojih bosanskih prašumah, tako se bo pa že v kratkem izprehajal med drevjem po lastnem parku, ki ga bo poživljal šumljajoči potoček. Nobene ograje ne bo pred njim, saj tudi ne bo potrebna, ker ga bomo gledali čez nizek zid in širok jarek. Torej natanko tako, kakor v slavnem Stellingenu in drugih najznamenitejših živalskih vrtovih sveta. Poleg njega bodo na mični jasi skakljale srnice in spet na drugi strani bodo razkazovali svoje rogovje ponosni jeleni, a ob kraju bo izvajal redki kozorog najčudovitejše umetnije v skakanju po skalah ter daleč prekosil celo naše predrzne gamse. Seveda bodo v parku tudi lisice in druga velika in mala zverjad gozdov in prašum vse Jugoslavije, ob straneh bodo pa spet dolge vrste manjših prostorov za najraznovrstnejše manjše živali naših gozdov. Na sredi živalskega vrta bodo v 20 metrov dolgem bazenu prirejale plavalne tekme razne povodne ptice in postopale štorklje. Tudi črna, štorklji podobna velika ptica je med njimi in gotovo bodo naši zvedavi malčki hoteli vedeti, ali morda taka črna štorklja ne nosi zamorčkov. V prostornih volierah se bodo spreletavali ptički po drevju in grmovju popolnoma svobodni, kakor v gozdu in na polju. Prav vse ptice, od veličastnih planinskih orlov in zavaljenih uharic, bistrookih sokolov in drugih uled, pa tja do slavčkov in najmanjšega stržka, torej ves naš krilati svet, bo imel v velesejmskem živalskem vrtu dosti prostora, da nam pokaže vse svoje značilnosti. Društvo »Noe« je zbralo res vse živalstvo naših gozdov in vsak obiskovalec bo našel v tem parku mnogo pouka, zlasti otroci pa tudi najlepšo zabavo. Po sredi živalskega parka vodi mlad drevored, a ves prostor je zasajen z grmičjem in cvetlicami, da bo obisk tega parka tudi res prijeten in mičen izprehod.

Sport

Sportni dnevi SK Planine

pod pokroviteljstvom bana dravske banovine gosp. dr. Marka Natlačena se vršijo v dneh 6., 7. in 8. septembra na Stadionu v Ljubljani

Spored: Nedelja 6. septembra: Ob 9 dopoldne: 1. Turnir v odbojki. — 2. Turnir v namiznem tenisu. — Ob 3 popoldne: Lahka atletika za seniorje, juniorje ter dekleta. — Teki: 60 m, 100 m, 800 m, 5000 m. — Skoki: v višino, v daljavo, troskok in s palico v višino. — Meti: krogla, disk in kopje.

Ponedeljek, 7. septembra: Ob 9 dopoldne in ob 3 popoldne: Nadaljevanje turnirja v odbojki in namiznem tenisu.

Glavni dan

Praznik, 8. septembra: Ob 8 dopoldne: Zbirališče kolesarjev in kolesark na športnem prostoru SK Korotana na Rakovniku ob Dolenjski cesti. — Ob 9.15 krene sprevod kolesarjev in kolesark po Dolenjski cesti—Karlovški most—Karlovski cesti—Florjanski ulici—Sv. Jakoba trgu—Sv. Jakoba most—Cojzov Graben—Emonska cesta—Napoleonov trg—Vegova ulica—Kongresni trg—Šelenburgova ulica—Prešernova ulica—Marijin trg—Miklošičeva cesta—Masarykova cesta—Tyrševa cesta—Stadion (Vhod s Tyrševe ceste). — Ob 10.30 sv. maša na Stadionu s kratkim cerkv. govorom. Po sv. maši razhod in kosila.

Ob 13 popoldne: 1. Lahka atletika: Finalni teki na 60 m, 100 m, 1000 m in 1500 m. Štafete: 4 × 100 m in 400 + 300 + 200 + 100 m. 2. Gimnastične točke s pestrim programom, pri katerem sodelujejo fantje in dekleta.

Vstopnina: Enodnevna vstopnica, ki velja za dopoldne in popoldne: Sedeži na tribuni po 20 din; sedeži na pobočju po 10 din; stojišča po 5 din, dijaki in vojaki po 2 din.

Ministrstvo za promet je odobrilo vsem udeležencem polovično vožnjo.

Reprezentanca Sofije : SK Ljubljana

Prvo srečanje slovenskega moštva s Bolgari.

Prihodnjo nedeljo se bo nudila Ljubljančanom izredna prilika, da prisostvujejo srečanje slovenskega moštva z nogometnim predstavnikom bratskega bolgarskega naroda. Da so ta srečanja redkost je razumljivo, saj loči Ljubljano od Sofije več stotin kilometrov in je tudi v najugodnejših zunanjih pogojih nemogoče aranžirati tako srečanje. Brez dvoma gre vse priznanje agilnemu vodstvu SK Ljubljane, ki ni hranilo niti s sredstvi niti s časom, da nudi svojim pristašem ta izredni športni užitek.

Gostujoče moštvo je sestavljeno iz 7 bolgarskih reprezentantov, ter štirih igračev sofijske Slavije in AC 23. V enajstorico je postavila prvoimenovane 6, drugi pa 5 igralcev.

Njej nasproti stoji uglajena enajstorica belozelenih, v kompletni sestavi, kakor jo je izbral trener g. Obitz za nacionalno ligo. Da naloga domačinov ne bo lahka, priča dejstvo, da se vrača reprezentanca Sofije iz turneje v Franciji, kjer je v zadnji tekmi podlegla Olimpiku tesno s 3 : 2; ta pa je teden dni popreje odpravil tudi znano nam Admiro s 4:3.

Tekma bo na igrišču Primorja v nedeljo ob 17. uri, spored pa bo izpopolnila zanimiva predtekma z začetkom ob 15.30.

Pokalni turnir na igrišču Reke

Da bo imelo športno občinstvo zopet priliko videti pri delu naše nad vse dobro obetajoče juniorje, je SK Reka v okviru proslave 10 letnice razpisal krasen pokal, za katerega bo v nedeljo 30. t. m. ob 8. uri dopoldne na igrišču jubilanta pokalni turnir. Izbrani kandidati za ta turnir, juniorji Korotana, Mladike, Jadrana in jubilanta, so vsekakor dovoljno jamstvo, da bo borba na taki športni višini, kot se le redko vidi. Naši mali, ki po večini igrajo že v prvih moštvih, vsekakor zaslužijo pozornost športnega občinstva in se zato pričakuje, da bodo prišli »kibici« vseh vzpodbujati svoje ljubljence.

Zagrebški lahkoatleti v Ljubljani

Lahkoatleti Maratona (Zagreb) bodo v nedeljo, 13. septembra dopoldne ob 9. nastopili v dvoboju z Ilirijo (Ljubljana), ki se že resno pripravlja na to srečanje. Ilirija — kakor znano — že nekaj let nima svojega igrišča zato je toliko težje držati vrste lahkoatletov skupaj. Kljub vsemu pa se zadnje čase opaža viden napredek in se je število mladine pri Iliriji že razveseljivo pomnožilo. Maratonci so znani športniki in poznamo mnoge med njimi kot izvrstne tekmovalce. Ing. Kalay, Teigl, Žingerlin in drugi so porok, da bo prireditev zanimiva. Lanski prvi dvoboj v Zagrebu se ni mogel izvesti, ker ga je preprečil hud naliv. Oboji računajo letos na uspešnejše vremenske prilike tako, da bo tudi športna Ljubljana prišla na svoj račun. Podrobnosti najboljše letošnje uspehe naših atletov še javimo.

Primerjalna tabela: Berlin-Los Angeles

Če primerjamo tabeli z zadnjih dveh olimpijad, to je one v Los Angelesu in one v Berlinu, opazimo skoraj neverjetne spremembe. Najbolj značilen pa je skok Nemčije, ki je prišla z 39 točk, ki jih je dosegla v Ameriki, kar na 181, ki si jih je pridobila v Berlinu. Ta skok se zdi človeku nenaraven. Če pa na drugi strani pomislimo, kako se je Nemčija pripravljala na »svoje« igre, potem nam postane takoj vse jasno. Razširjen program ji je tudi pripomogel do kolajn.

Zlata kolajna šteje 3, srebrna 2, bronasta pa eno točko. Točke v oklepajih so one, ki so bile dosežene v Los Angelesu.

	medalje			
	zlata	srebrna	bronasta	točke
Nemčija	33 (3)	26 (13)	30 (4)	181 (39)
Amerika	24 (40)	20 (33)	12 (29)	124 (215)
Italija	8 (11)	9 (11)	5 (14)	47 (69)
Finska	7 (5)	6 (8)	6 (14)	39 (45)
Francija	7 (9)	6 (7)	6 (12)	39 (53)
Madjarska	10 (6)	1 (4)	5 (4)	37 (30)
Svedska	6 (9)	5 (3)	9 (10)	37 (39)
Japonska	6 (7)	4 (7)	8 (4)	34 (39)
Nizozemska	6 (2)	4 (4)	7 (1)	33 (15)
Vel. Britan.	4 (4)	7 (6)	3 (6)	29 (30)
Avstrija	4 (1)	6 (1)	3 (2)	27 (7)
Švica	1 (—)	9 (1)	5 (—)	26 (2)
Češkoslov.	3 (1)	5 (2)	— (1)	19 (8)
Kanada	1 (1)	3 (5)	5 (5)	14 (18)
Argentina	2 (3)	2 (—)	3 (2)	13 (11)
Estlandija	2 (—)	2 (—)	3 (—)	13 (—)
Norveška	1 (—)	3 (—)	2 (—)	11 (—)
Egipt	2 (—)	1 (—)	2 (—)	10 (—)
Poljska	— (2)	3 (1)	3 (1)	9 (9)
Danska	— (—)	2 (1)	3 (2)	7 (4)
Turčija	1 (—)	— (—)	1 (—)	4 (—)
Indija	1 (1)	— (—)	— (—)	3 (3)
Novazeland.	1 (—)	— (1)	— (—)	3 (2)
Letonska	— (—)	1 (—)	1 (1)	3 (4)
Meksika	— (—)	— (2)	3 (—)	3 (4)
Jugoslavija	— (—)	1 (—)	— (—)	2 (—)
Romunija	— (—)	1 (—)	— (—)	2 (—)
Juž. Afrika	— (2)	1 (—)	— (3)	2 (9)
Belgija	— (—)	— (—)	— (3)	2 (—)
Avstralija	— (3)	— (1)	1 (1)	1 (12)
Filipini	— (—)	— (—)	1 (2)	1 (2)
Portugalska	— (—)	— (—)	1 (—)	1 (—)
Irska	— (2)	— (—)	— (—)	— (6)
Grčija	— (—)	— (—)	— (1)	— (1)
Španija	— (—)	— (—)	— (1)	— (1)
Urugvaj	— (—)	— (—)	— (1)	— (1)

SK Reka obvešča klube, gg. sodnike in juniorje, da se vrši turnir Reke v nedeljo dopoldne na igrišču Reke in ne popoldan, kakor je bilo že javljeno.

Izletniki v planine Bosne in Hercegovine odpotujejo iz Ljubljane v dveh skupinah, in sicer prva skupina v petek 4. septembra, druga skupina pa v soboto 5. septembra, vsakokrat z brzovlakom ob 20. Izletnikom v skupini najmanj 10 oseb je odobren 75 odstotni popust, posameznem 50 odstotni popust pri voznih cenah na državnih železnicah in na parobrodih. Ugodnosti znižane vožnje veljajo od 1.—20. septembra. Vsak posetnik se more udeležiti kongresa Zveze planinskih društev one 6. septembra v Sarajevu ob 15 v Mestni posvetovalnici, kjer prejme potrdilo, ki je potrebno za ugodnosti pri povratku.

Občni zbor Slomškove družbe na Brezjah

Letošnji občni zbor in z njim združeno zborovanje Slomškove družbe je bilo dne 27. avgusta na Brezjah. Izkazalo se je, da so Brezje najprimernejši in najpriljubnejši kraj za ta zborovanja; kajti že sedmič so se Slomškarji zbrali pri brezjanski Materi božji.

Že prejšnji večer se je zbralo nad 60 tovarišev in tovarišic, ki so v najprijetnešem razpoloženju preživeli večer. Drugo jutro so vsi ti opravili romarsko pobožnost, potem pa pričakovili tovarišev in tovarišic, ki jih je pripeljal vlak, vozovi in avtobusi, najbližji so prišli seveda tudi peš. Prostor pred cerkvijo se je napolnil, kakor ob kakem romarskem shodu. Ko so odvabili zvonovi, se je vsa množica zgrnila v cerkev in jo skoroda napolnila. Sveto mašo je daroval društveni odbornik univ. prof. dr. Fabjan, na koru pa je prepeval učiteljski pevski zbor Marijine pesmi.

Po sv. maši se je mahoma napolnila frančiškanska dvorana in hodnik pred njo ter je bilo treba odpreti okna, da so udeleženci tudi na prostem prisostvovali zborovanju. Predsednik je začel občni zbor s prav posebnim veseljem in zadoščenjem, da se je zbralo tako lepo število tovarišev in tovarišic, pozdravil v prvi vrsti vse one, ki so prihiteli iz Slomškove dežele, pozdravil duhovščino, zlasti gospoda dekana iz Radovljice Faturja, ki ni zamudil še nobenega zborovanja, dalje gospoda dekana Cegnarja iz Moravč, predsednika katehetskega društva prof. Pavlina, superiorja p. Feliksa, gospoda župnika Oblaka iz Preske itd.

Pred prehodom na dnevni red je predsednik prebral brzojavni pozdrav Nj. Vel. kralju Petru II. na Bledu in Nj. Vis. knezu namestniku na Brdu pri Kranju, kar je zbor sprejel z velikim aplavzom. Nato je gdč. Ačakarjeva izročila pozdrave, ki so jih poslali udeleženci 7. pedagoškega zborovanja za novo vzgojo v Cheltenkamu na Angleškem, ki sta se ga obe sestri Očakar udeležili.

Takoj nato je pričel s svojim predavanjem strok. učitelj Teuerschuh iz Šoštanja, ki je govoril o smernicah našega prosvetnega delovanja. V svojih izvajanjih se je dotaknil pisane zgodovine razvoja naše kulture. Označil je zlasti važnejše dobe naše slovenske kulture in zanikal trditev, da bi bil duh časa to, da kultura propada. Vsi tisti, ki moramo gojiti kulturo, smo dolžni bojevati neizprosen boj z vsemi zaprekami, ki se stavijo razmahu kulture nasproti, poiskati resnico in ker smo katoličani jo poiskati pri Njem, ki je rekel: »Jaz sem pot, resnica in življenje«.

Torišče za prosvetno delo učiteljstva sta šola in prosvetno delo v društvih. Prvo je šola. Krščanski učitelj mora z vso vnemo študirati in iskati, da s za vzgojo in pouk za metodo in potrebna sredstva nabere najboljše snovi. V nadaljnem je za krščansko vzgojo naštel čisto praktična navodila, katerih se bo vsak tovariš in vsaka tovarišica lahko s pridom posluževal.

V drugem delu svojega predavanja je govoril o prosvetnem delu v društvih. Nikogar pa naj ne zapelje misel, da gre v prosvetnih društvih samo za predavanje, igro in petje, ampak da se mora učitelj in učiteljica na vso moč vživeti, ne samo v kulturno, ampak tudi gospodarsko in socialno razmerje ljudstva, med katerim sodeluje. Tudi za to delo je navajal točno in striktno, prav iz prakse vzeta, navodila tako, da bodo kulturni apostoli šli od vasi do vasi. Zato: vsi katoličani v strnjene vrste!

Ko se je predsednik zahvalil in se je poleglo navdušeno pritrjevanje, se je razvnela dolgo trajajoča debata, v katero so posegali: Golobič, dekan Fatur, ravnatelj Pečjak, Schubertova uprav. Horn in Hladnik, Cibejeva, Hafnerjeva, Skubic, Silvester, Kopriva, Grad, Iglič itd., nakar je odgovoril referent.

Nato je predsednik pozdravil došlega šolskega upravitelja Bobiča iz Maribora in referenta iz ministrstva Erjavca. Predsednik je nadalje pojasnjeval, kako in na kakšen način misli odbor, da bi se delo razširilo po krožkih, ki jih predvideva § 37. društvenih pravil.

Odbor je dobil nolog, naj do božičnega zborovanja pripravi izpremembo pravil, ki naj omogočijo čim intenzivnejše delo po podružnicah.

Sledil je občni zbor. Po tajniškem poročilu je občni zbor zahteval, naj se kot sklep občnega zbora pošlje na ministrstvo prosvete brzojavka, da se praznik Slomškovega dne, 24. septembra, praznuje po vsej državi. Sledili sta blagajniško in uredniško poročilo, nakar so bila vsa poročila soglasno sprejeta.

Nato je poročal predsednik Mariborskega krožka tovariš Petrun. Zlasti je poudarjal, s kako lepimi uspehi deluje krožek z učiteljiščniki in kako skrbi za brezposelne abiturijente. Zaradi intenzivnejšega skupnega dela je občni zbor kooptiral v odbor tovariša Koprivo, vadniškega učitelja iz Maribora.

Končno se je predsednik najiskreneje zahvalil vsem udeležencem od blizu in daleč za udeležbo in je priporočal najmarljivejše delo po dobljenih smernicah ter zaključil občni zbor. Po zaključnem občnem zboru je še g. referent Erjavec nekaterim, ki so to želeli, dal kratka pojasnila. Pri obedu so se zopet sešli k prijetnim razgovorom vsi udeleženci.

Popoldne je bil izlet na Bled, od koder so se udeleženci vrnili z večernimi vlaki na svoje domove.

Sv. Lovrenc na Drav. polju

V nedeljo, dne 30. t. m. naj zopet enkrat svobodne volitve tudi pri nas pokažejo pravo mišljenje ljudstva. Na listi JRZ z nosilcem Jak. Tumpejem so imena naših najuglednejših mož. Nasprotno listo pa so sestavili prejšnji obč. oblastniki izpod klobuka JNS združeni z Mačkovci. Nasprotnike je silno zmedlo, ko so na volilnem shodu JRZ razkrili njihove gospodarske spretnosti. Pri nedeljskih volitvah bomo javno izpričali, da zaupamo le možem, ki so zvesti voditelju slovenskega naroda dr. Korošču ne pa onim, ki so se poprej hodili ponujat v Belgrad, sedaj pa silijo v Mačkov tabor.

Trbovlje

Vpisovanje v meščansko šolo v Trbovljah bo v dneh 1., 2. in 3. septembra, vsakokrat od 8 do 12. Predpisi za vpisovanje so isti ko lani. Podrobna navodila so razvidna iz razglasa na oglasni deski. Starše posebej opozarjamo, da si pravočasno preskrbe davčna potrdila.

Uspešen preobrat
V PRANJU FINIH TKANIN

Potem, ko je po vsem svetu dosegel odličen uspeh, je dospel tudi k nam pod imenom

TEXIL

epohalno sredstvo, ker je brez luga in mila.

Trpežnost tkanin je mnogo večja!
Pranje je udobno, hitro in poceni!
Da tudi v najtrši studenčnici obilno peno!

Samo enkrat preizkusite in uporabljali boste nato le TEXIL čudovito pralno sredstvo!
Dobite ga v vsaki drogeriji, parfumeriji, trgovini z mešanim blagom, trgovini z barvami in trgovini z nogavicami.

Originalni zavoj Din 2·50

Glavna prodaja za Jugoslavijo:
Hinko Mayer i drug, Zagreb.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Trgovska pomočnica

mešane stroke, 18 let stara, išče službo v mestu ali na deželi. - Najrajši z vso oskrbo. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 12397. (a)

Službo dobe

Trgovskega potnika

provizijskega, išče dobro uvedena specerijska veletrgovina za Štajersko s sedežem v Mariboru ali Celju. Reflektira se le na mlajšo, agilno moč, ki računa s stalnostjo. Pismene ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stalnsot« št. 12481. (b)

Natakarico

sprejme restavracija pri »Levu«. (b)

Vrtnarja

za zelenjadni vrt in za vodstvo vseh panog poljedelstva in živinoreje — sprejme bolnišnica Koprivnica. Delati mora tudi sam. Popolna oskrba v hiši. Je lahko oženjen, če je žena pripravljena sprejeti enako namestitev. Natančneje pismeno pri upravi bolnišnice. b

Trgovski pomočnik

mlajša moč, kateri ima prakso v lesni stroki, priden in ne dela boječ, se sprejme s 15. sept. t. l. Ponudbe je poslati z zahtevo plače: Šerbak Štefan, Pameče, p. Slovenjgradec. (b)

Auto-motor

Motorno kolo

s prikolico, znamke Harley Davidson, malo rabljeno, ugodno prodam za gotovino ali hranil. knjižico, event. tudi na obroke. Al. Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ulica 14, I. nadstr. (f)

Prodamo

Za šolarje

vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izberi dobite poceni pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Ia češpljeva marmelada

zaboj 16 kg neto 110 Din, zaboj 35 kg neto 220 Din, sod 50 kg neto 275 Din - razpošilja franko voznina G. Drechsler, Tuzla. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izberi najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Za šolo

torbice, aktovke, nahrbtnike, peresnice, vse v veliki izberi, priporoča Kravos Ivan, Maribor, Aleksandrova cesta 13.

Šivalni stroj

pogrezljiv - z okroglim čolničkom - kateri šiva naprej in nazaj, in tudi štika, poceni naprodaj. - Nova trgovina, Tyrševa cesta 36. (l)

Rabljene elektro-motorje

na istomerni tok, in rabljene bakrene žice, kupujem. Hitre ponudbe na upravo Slovenca pod šifro: »Gleichstrom« 12471.

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10. (d)

Hranil. vloge

Vseh denarnih zavodov in vrednostne papirje vnovčuje po najvišji ceni takoj v gotovini Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ulica 14-I.

SOBE

Lepo opremljeno sobo

oddam 1. septembra gospodu. - Poljanski nasip št. 8, I. nadstr. (s)

Trisobno stanovanje

na pobočju gradu nad banovinskim dečjim domom, absoluten mir, brez prahu, bližina cerkve sv. Jožefa in stolnice, z vsem komfortom, se takoj odda. — Pojasnila daje uprava Slovenca št. 12478. (č)

Posestva

Lepo posestvo

v Budini št. 9, tik mesta Ptuj, se proda. Vprašati pri Franc Križanec, Budina - Ptuj. (p)

Vila z vrtom

naprodaj. - Poizve se v gostilni ob Ljubljanici 21.

Kupimo

OROSLAV DOLENEC

Ljubljana, Wolfova ulica št. 10, zopet kupuje vosek in med ter prodaja sveče vseh vrst in slaščice. (k)

Razno

Spedicija

s 5-tonskim Diesel-autom za raznovrstno blago na progi Ljubljana-Sušak in na drugih sosednih progah. Cene ugodne.

Josip Verderber
Kočevje št. 202.

Generalno zastopstvo vodeče nemške radio-tovarne,

ki je tudi v slovenskih krogih dobro vpeljana in uživa dober sloves, išče izurjene

krajevne zastopnike in akviziterje,

ki so že v tej stroki uspešno delovali in ki imajo po možnosti pri prodaji potrebno tehnično izobrazbo. Ponudbe s curriculum vitae pod »Seriös 10/A-20« na upravo lista.

Inserirajte v „Slovencu“

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

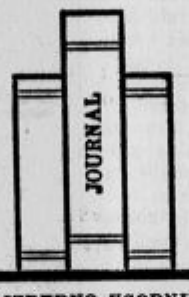

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Tinček in Tonček v Atlantidi

142.

Gorila plane naprej...

A komaj je Tonček te besede izrekel, že je gorila med strahovitim tuljenjem planila naprej in se zakadila med ljudožrce kot jastreb med piščeta. Z vsakim udarcem je podrla ducat divjakov.

»Živijo!« sta na vse grlo začela kričati Tonček in Cip. Navdušenje nad zmago je bilo nepopisno.

Ljudožrci so izgubili tek. Slastna pečenka jim je ušla pred nosom . . .

PLOŠČICE ZA ŠTEDILNIKE

in za oblogo sten v kuhinjah, kopalnicah, lokalih, prodaja in polaga najceneje

»MATERIAL« LJUBLJANA Tyrševa c. 36 a, Telefon 27-16

Gospod je poslal angela po svojega služabnika - trpina in poklical po plačilo našega dobrega očeta, brata, strica, starega očeta in tasta

Janeza Štrubelj

po dolgi in mučni bolezni, v 84. letu svojega zemeljskega potovanja. Pogreb nepozabnega bo v soboto, dne 29. avgusta 1936, ob 9 dopoldne iz župnišča na Studencu na farno pokopališče.

Priporočamo ga v molitev in blag spomin.

Studenec-Peč, dne 27. avgusta 1936.

IVAN, župnik; FRANC, posestnik, župan in banski svetnik; TEREZIJA, otroci. ANTON, brat. Vnuk in vnukinje ter ostali sorodniki.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem prežalostno vest o smrti naše preljube soproge in sestre, gospe

Rozine Irgolič roj. Kalek

soproga inšpektorja in upravnika pošte

ki nas je dne 28. avgusta ob 9.20, po daljšem trpljenju, previdena s tolažili svete vere za vedno zapustila.

Pogreb se bo vršil v nedeljo, dne 30. avgusta, ob 15.30 iz mrtvašnice v rodbinski grob na mestnem pokopališču v Pobrežju.

Sveta maša se bo darovala, dne 31. avgusta, ob 7 zjutraj v mestni in stolni župni cerkvi.

Skrušeni pod udarcem krute usode prosimo tihega sožalja.

Maribor, Regensburg, Wien, dne 28. avgusta 1936.

Irgolič Franc, inšpektor in uprav. pošte, soprog. Franc Ludvik Kalek, centralni inšpektor v pok., brat. Matilda Richter roj. Kalek, sestra.

Namesto vsakega drugega obvestila.

Širite »Slovenca«!

Alja Rahmanova: 41

Tovarna novega človeka

Roman.

V Tamarinih očeh se je zasvetilo nekaj kot ogenj. Profesorju Orlovu se je zdelo za trenutek, da mora neizrečno trpeti; da se hoče razvneti, samo da bi pozabila. In razlagal si je to tako, da se mora nadčloveško truditi, da bi se ubranila ljubezni, ki ji je vzklila zanj. Ali hipoma se ji je izpremenil izraz obličja in začela je kramljati, ne da bila količkaj zmedena:

»Ko sem živela še doma kot umetnina po želji svojega očeta, sem bila do lepote precej ravnodušna; imela sem jo za nekaj samo po sebi umevnega, brezpogojno potrebnega. Potem pa je prišel čas, ko mi je postala kar zoprna. Fedja je stopil v moje življenje s svojimi razcefranimi hlačami in začela sem se predajati svetu notranje lepote. Toda ta notranja lepota sveta, v katerem je živel Fedja, je bila tako tesno zvezana z umazanostjo in nerednostjo, z uboštvom in skrbmi, da tudi v tem nisem vzdržala. Mnogo let sem tekala okoli s klobučevinastimi čevlji, z naglavno ruto in s palčniki; ali zdaj hočem biti zopet lepa. Ves dan se ukvarjam s seboj, da bi postala še lepša. V svojem kotu za špansko steno telovadim po ritmu kladiva, ki zabija žeblje v sovjetske čevlje, in posnemam gibe, ki sem jih nekoč videla v nekem baletu. Ne morete si predstavljati, kakšna opojnost me obide, če opazim, da se ljudje na cesti ustavljajo in gledajo za menoj, ker jih moja lepota omami! Postava mi postaja vitkejša, moji gibi ljubkejši; po več ur sedim pred ogledalom, da proučujem svoje značilnosti, da podam svojim očem pravi izraz, da najdem pričesko, ki mi najbolje pristoji. Vsi hočejo zdaj utelesiti tip ženske, ki je premagala življenje in nič ne zaostaja za moškim; jaz pa sem našla drugega: tip tihe, krotke žene, ki išče svojo vrednost v sebi sami...

Našla sem zopet moč, ki sem jo davno izgubila. Veselim se, da imam lepe, vitke noge in tanke, vedno čiste in nežne roke. Fedja mi je dejal, da kot ženska ne napravim nanj niti najmanjšega vtisa, da je sploh sramota, čutiti se žensko — zdaj pa se naravnost opajam nad tem, da vem, kakšno moč imam nad moškimi. Toliko let sem živela kot v samostanu, ubila sem svojo lepoto — zdaj sem odkrila nov svet: srečo, biti lepa in zaželjena!... Mislila sem, da sem se pozabila smejati. Zdaj pa se večkrat smejem predse in se veselim popolnoma brez vzroka. Poglejte vendar samo, kako čudovito lepa je reka, kako lepo je sonce! V mojo kletno luknjo ne prodre niti en žarek; toda sama zavest, da je sonce, ta zavest že skoro zadošča, da sem srečna.«

Izraz Tamarinih oči in glas njenega prenapetega govorjenja sta profesorja zopet neprijetno zadela. Silno se je bal zanjo; bilo mu je, kot bi plaval nad njeno glavo velik ptič z ogromnimi črnimi perutmi, medtem ko se je smejala in kramljala o lepoti...

»Razumite, začenjam verovati, da je treba samo volje, pa gledamo pravilno v življenje in skoro moramo postati srečni! Rada pohajam zvečer sama po ulicah, gledam v okna z zagrnjenimi zavesami in sanjam o ljudeh, ki uganjajo svoje reči, poslušam napev, ki zveni tam za zaprtimi okni — rada hodim čisto sama v kino in živim tam s kakim pravljičnim junakom nezaslišano sanjarsko življenje...

Moja duša je, kot bi se bila potopila v svetel ogenj. Moje življenje se mi zdi kot čudovita harmonija lepote. Godba kot iz drugih svetov mi prinaša čarobne zvoke...

Potem pa pride temna noč! Nad menoj modro nebo in na njem mesec, tako mlad, tako naiven! Zdi se mi, kot da ga vidim prvič v svojem življenju, ne da bi morala pri tem misliti na bol in trpljenje. Sama sedim v svojem kotu in mislim na one, ki ginejo od hrepenenja po meni. Toda jaz ostanem sama, zakaj nikdar ne pokličem njega, ki ga ljubim. Nikoli, nikoli ga ne bom poklicala!«

Tamara je umolknila in gledala okoli sebe s čudnim smehljajem. Prav tedaj je pripeljal mimo lojtrski voz, ki ga je vlekel izredno mršav konj. Na vozu je sedela stara žena, zavita od glave do pet v kožuhe, očividno bolnica. Nekaj sekund je vladal molk. Potem je dejal profesor:

»Tamara, vi me ljubite! Vaš boj je brezuspešen! Ugonobili boste pri tem samo sebe, uničili se boste. Vaši živci tega ne bodo vzdržali!«

Pogledala ga je s takim izrazom strahu in obupa, da se je prestrašil. Ničesar ni rekla; obrnila se je in prav počasi odšla. Gledal je dolgo za njo, dokler ni izginila njena vitka, nežna postava; toda ni se ji upal slediti. Iti moram k njej v stanovanje, si je dejal; s svojimi pridigami o lepoti bo ali obrnila nase pozornost GPU ali, ali...

Profesor Orlov misli ni dokončal. S povešeno glavo je stopal zopet nazaj v predavalnico, kjer je moral imeti naslednje predavanje.

*

Bil je vroč, soparen dan. Nebo je žarelo v presvetli modrini, žareči zrak je valovito trepetal nad zemljo. Po reki so leno drseli bleščeče beli parniki in neskončno dolgi črni vlaki čolnov, s katerih so donele k bregu zategnjene melanholične pesmi...

Celoletna naročnina na:
Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132.- ali mesečno Din 11.-
Kosmos, 3 vezane knjige Din 156.- ali mesečno Din 13.-
Jugoslovanska knjigarna

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.